

نشریه‌ی انجمن
نویسندگان کودک و نوجوان
۲ نیمه‌ی دوم بهار ۱۴۰۴

نویسندگان

**پیگیری شکایت چند عضو انجمن از یک ناشر
امکان رأی دهی مجازی اعضا در مجمع عمومی
گزارش کامل فعالیت‌های انجمن
در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران**

استاد غلامعلی مکتبی درگذشت

دید و بازدید مجازی با
فریده فرجام

با آثار و گفتاری از فرزانه آقاپور/ حمید اباذری/ آرش ابوترابی همدانی/ طیبه اژه‌ای/ بهاره اشراق/ منوچهر اکبرلو/ فریده اکبری/ داود امیریان/ افسون امینی/ شهلا انتظاریان/ دریا ایشیک/ غلامرضا بکتاش/ هلگا پاتاکا/ آرش تنهایی/ جابر تواضعی/ معصومه توکلی/ حسین تولایی/ مجید تیموری/ لاله جعفری/ فیگس جوشار/ تهمینه حدادی/ مینو حسن‌پور/ ندا حیدری/ سولماز خواجه‌وند/ مهدی رجبی/ مصطفی رحماندوست/ مجید رضائیان/ شیدا رنجبر/ مرجان ریحانیان/ فاطمه سیارپور/ طیبه شامانی/ حمیدرضا شاه‌آبادی/ افسانه شعبان‌نژاد/ زهره شیخی/ گیتی صفرزاده/ شکوفه صمدی/ ندا عابد/ مرضیه علی‌پور/ فریدون عموزاده خلیلی/ نسترن فتحی/ فریده فرجام/ مهرداد فردیار/ فتح‌اله فروغی/ پیوند فرهادی/ مرجان فولادوند/ پروین قائمی/ ریحانه قاسم‌رشدی/ آلا کاظم/ ملیکه گونیز/ زهرا محسنی‌فرد/ علی محمدپور/ شایان محمدی/ محمدحسن محمدی/ زهره مسکنی/ پیام مصلح/ ژاله معینی/ مهدی منتظرانم/ زهرا موسوی/ سعیده موسوی‌زاده/ محبوبه نجف‌خانی/ قدرت‌اله نیکبخت/ مریم هاشم‌پور/ یاشار هدایی/ محبت‌اله همتی/

به نام پروردگار کودکی

نویسک

نشریه داخلی انجمن نویسندگان کودک و نوجوان
دوره جدید، شماره دو، نیمه دوم بهار ۱۴۰۴، انتشار
مهر ۱۴۰۴

مدیر مسئول فریدون عموزاده خلیلی
سر دبیر سیدعلی کاشفی خوانساری
مدیریت هنری سعید باباوند
طراحی گرافیک شکوفه معینی
صفحه آرائی استودیو با
امور اجرایی ابراهیم قائمی
عکس لیلا بزرگی
ویرایش زهره شیخی، نوشین ملکی
صفحه انگلیسی پردیس پرژو
با سپاس از زهره مسکنی
با همکاری دبیرخانه انجمن

نشانی دفتر انجمن تهران، خیابان سمیه، بین
مفتح و شهید موسوی (فرصت)، بن بست پروانه،
پلاک ۲، کد پستی ۱۵۸۱۸۷۴۵۱۱
شماره تلفن: ۸۸۲۵۴۶۷-۸۸۳۱۷۲۵۵-نمابر
تلفن همراه ۹۳۸۲۸۳۴۹۱۶- برای پیامک و تماس
رایانامه anjoman451@gmail.com
صفحات انجمن را در تلگرام و اینستاگرام با نام
«نویسک» دنبال کنید.
سایت www.nevisak.ir

شماره حساب ۱۲۳۴۸۰۰۱۹۷۰۰۹
کارت بانکی ۵۸۹۲۱۰۱۵۶۴۴۷۰۶۸
به نام انجمن فرهنگی نویسندگان کودک و نوجوان

نویسک از همراهی نویسندگان، مترجمان،
روزنامه نگاران، تصویرسازان و گرافیست ها
استقبال می کند.
آثار و دیدگاه های خود را درباره انجمن نویسندگان
کودک و نوجوان و ادبیات کودک و نوجوان ایران و
جهان برای ما ارسال فرمایید.

برای درج گزارش برنامه ها و
رویدادهای خود در نویسک به
ما پیام دهید.

خانه ما

پیوند فرهادی

همه ی ما
انجمن هستیم

سرمقاله | مناف یحیی پور

۶

مصوبات هیئت مدیره

قدم نورسیده مبارک

دکتر فریده اکبری

۱۰

قرارمان پای استیج

برنامه های انجمن برای دیدار با مخاطبان در نمایشگاه

یکی از برنامه های انجمن در نمایشگاه بین المللی کتاب تهران، دیدار چند
پدیدآورنده کتاب با مخاطبان نشان بود. برای ارتباط صمیمانه با مخاطب عمومی
و کودک و نوجوان، انجمن نویسندگان کودک و نوجوان به معرفی شاعران
و نویسندگان در استیج حیاط مصلی پرداخت. و مضمون این دیدارها
داستان خوانی و شعرخوانی، اشتراک تجربه ها و خاطرات بود. این برنامه با اجرای
حسین تولایی از ۱۸ تا ۲۶ اردیبهشت هر روز برپا شد.

دغدغه های تخصصی

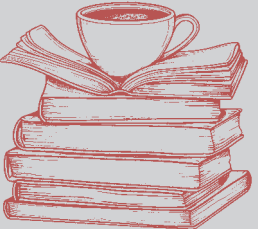
یکی دیگر از برنامه های انجمن نویسندگان کودک و نوجوان در
نمایشگاه بین المللی کتاب تهران «گفتگوهای موضوع محور» نام
داشت. این برنامه ها از تاریخ ۱۸ اردیبهشت در سرای ادبیات واقع
در شبستان برگزار شد. مبنای این برنامه گفتگو و پرسش و پاسخ بر
اساس موضوع و محتوای ارائه شده توسط سخنران بود.

۱۴

۱۸

نشست های تخصصی انجمن در سی و ششمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران

نسترن فتحی

۲۹

اولین فلوشیپ نمایشگاه کتاب تهران

فلوشیپ نمایشگاه کتاب تهران، یکی از مهم ترین رویدادهای
فرهنگی سی و ششمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران بود که
برای اولین بار برگزار می شد. این رویداد در سال جاری به کتاب
کودک و نوجوان اختصاص داشت و میزبان ناشران داخلی و
خارجی و انجمن های فعال در حوزه کودک بود. فلوشیپ تهران به
همت انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک زیر نظر بخش بین الملل
نمایشگاه برپا شد و کوشید در چارچوب برنامه های حمایتی گرنت،
زمینه انتشار برخی از آثار برجسته ادبیات کودک ایران را فراهم کند.

۲۲

سرای اهل قلم
کودک و نوجوان
در سی و ششمین
نمایشگاه بین المللی
کتاب تهران

۳۴

نقد نقد، کتاب های نقد و منتقدان

تجدید قوادر جلسات نقد و پژوهش در
انجمن نویسندگان کودک و نوجوان
ژاله معینی

۴۳

سومین دوره ی نشان انجمن ترویج زبان و ادب فارسی ایران

۴۵

قصه ها مان، راوی ستم های رفته بر شما خواهد بود

پیام انجمن نویسندگان کودک و نوجوان ایران به کودکان رنج دیده غزه

نشست تعامل

مروجان و ناشران

نشست تعامل مروجان و ناشران کتاب کودک و نوجوان ۲۰ اردیبهشت در
سرای اهل قلم کودک و نوجوان نمایشگاه بین المللی کتاب تهران برگزار و
بر ضرورت تشکیل انجمن مروجان کتاب کودک تاکید شد.

هنرمندی که با عشق تصویرگری به خواب رفت

زهره مسکنی

دل نگرانی مادر بزرگ برای همه اعضای خانواده

دید و باز دید مجازی با فریده فرجام

زهره شیخی

مروری بر رویدادها

زهره مسکنی

پروین قائمی

ادبیات داستانی کودک و نوجوان جهان
در سال ۲۰۲۵

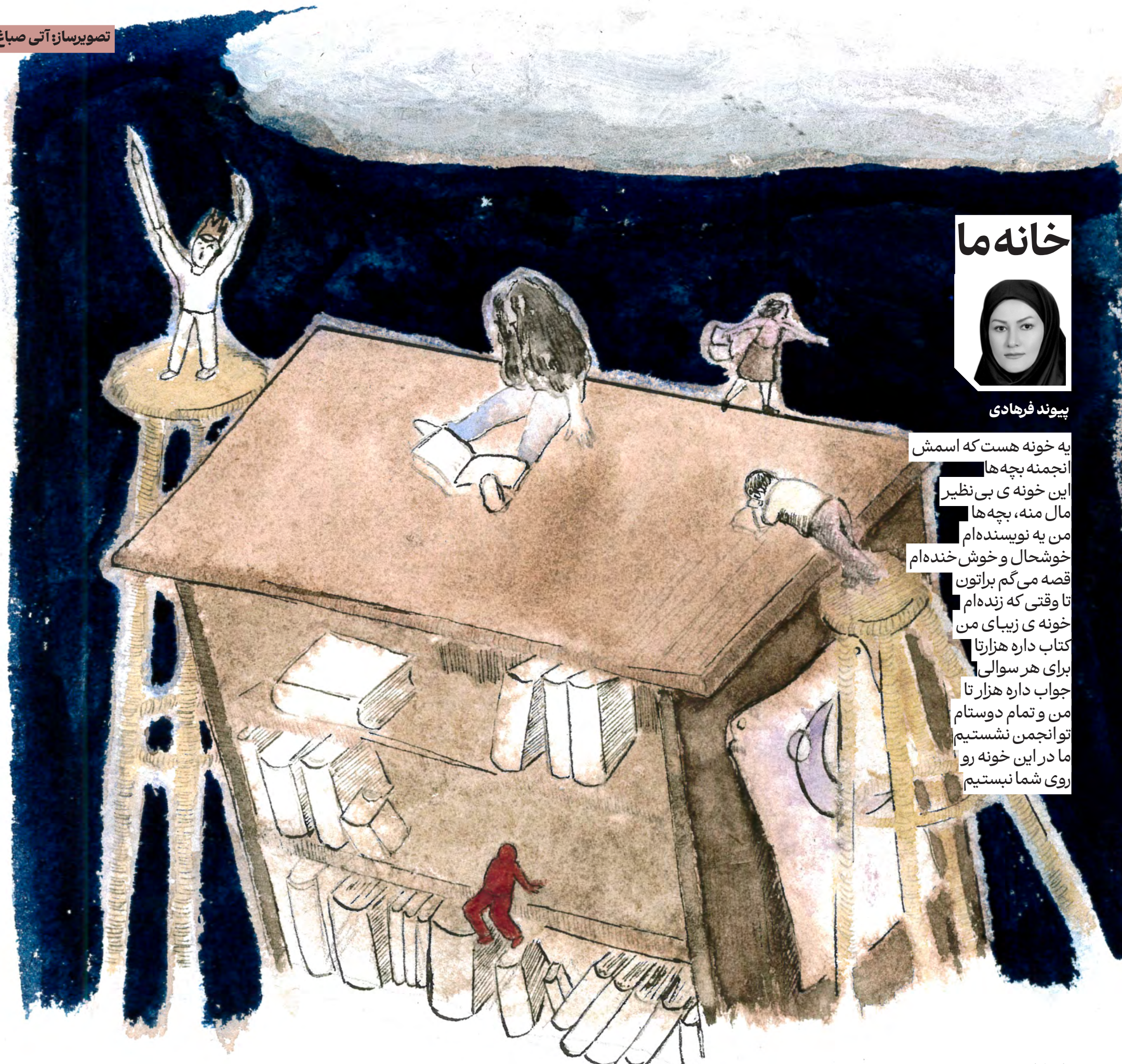
تنوع، عمق و نوآوری

خانه ما

پیوند فرهادی

یه خونه هست که اسمش
انجمنه بچه ها
این خونه ی بی نظیر
مال منه، بچه ها
من یه نویسنده ام
خوشحال و خوش خنده ام
قصه می گم براتون
تا وقتی که زنده ام
خونه ی زیبای من
کتاب داره هزارتا
برای هر سوالی
جواب داره هزارتا
من و تمام دوستانم
توانجمن نشستیم
ما در این خونه رو
روی شما نبستیم

همه ی ما انجمن هستیم

مناف یحیی پورا نایب رئیس انجمن ا

حدود ۲۷ سال پیش، در آستانه ی آغاز زمستان انجمن نویسندگان کودک و نوجوان به همت جمعی از فعالان دلسوز این حوزه تأسیس شد و آغاز به کار کرد. آن سال ها سرمای زمستان با گرمای حضور پرشور اعضا و فعالیت گسترده ی آن ها چندان به چشم نمی آمد و کمتر کسی به این فکر می کرد که انجمن فقط با تکیه بر سرمایه انسانی خود و تقریباً بدون هیچ پشتوانه ی مادی پا به این جهان پرماجر گذاشته است. حالا که در آستانه ی ورود به ۲۸ سالگی انجمن قرار داریم، حالا که می بینیم انجمن در طول نزدیک به سه دهه پایدار مانده و آهسته و پیوسته رو به جلو حرکت کرده، حالا که می بینیم انجمن بی هیا هو از پس انواع مشکلات و چالش ها برآمده و زنده و پویا به فعالیت خود ادامه داده، حالا که خودمان بهتر از هرکسی می دانیم انجمن به چه قیمتی استقلال خود را حفظ کرده، حالا که درک می کنیم حرکت علاقلانه، معتدل و به دور از افراط و تفریط انجمن چه قدر مؤثر بوده، حالا که وقتی فهرست اعضا را نگاه می کنیم نام مهم ترین نویسندگان حوزه ی کودک و نوجوان دلمان را گرم می کند، حالا که می توانیم هنگام معرفی انجمن بگوییم فراگیرترین تشکل مردمی در حوزه نوشتن برای کودک و نوجوان است، حالا که شاهد عضویت و حضور نویسندگانی از چند نسل در انجمن هستیم، حالا که حافظه ی انجمن، چه در کلیت آن و چه در جمع هیئت مدیره ها و بازرسان، حکایت ها از حضور و فعالیت اعضا با گرایش های فکری و ادبی و سیاسی گوناگون و همکاری نویسندگانی از چند نسل با تمام اختلاف ها و تفاوت هایشان دارد، حالا می توان با تمام وجود درک کرد که عضویت در این انجمن چه حس خوبی به آدم می دهد، و ماندن و فعال بودن این انجمن چه قدر افتخارآمیز است. شاید حالا بهتر از هر زمان دیگری بتوانیم به خودمان بگوییم که انجمن با همه ی ضعف و قوت هایش خانه ی دوم همه ی ماست، بگوییم همه ی ما انجمن هستیم و هر وقت هر کداممان هر قدر که می تواند باری از دوش انجمن برمی دارد تا روزی دیگر و سالی دیگر که دوست دیگری پرتوان تر بتواند به حرکت انجمن کمک کند. تولید دوباره ی نشریه ی نویسک را به فال نیک بگیریم که در دوره ی سختی ها بیشتر با هم سخن بگوییم و بیشتر از حال هم خبر بگیریم و بیشتر انجمن باشیم.

پیام انجمن نویسندگان کودک
و نوجوان در پی تجاوز رژیم
صهیونیستی به ایران عزیز

لزوم حفظ همبستگی و مراقبت از کودکان و نوجوانان

به نام پروردگار کودکی

ستاره‌های اشکمان را به آسمان فوت می‌کنیم، تا به رهایی نور کمک کنیم و امیدوار باشیم کودکان و نوجوانان ایران عزیز همچنان شادمانه نجوای زندگی سر بدهند و از دیو جنگ و خشونت در امان بمانند.

این روزها باز هم دیو جنگ سراغ میهن عزیز و سرفرازمان آمده است؛ دیوی که از آن سوی مرزهای پرگهر میهن، آمده تا فرزندان ایران را از کودک و نوجوان، زن و مرد، ورزشکار و هنرمند و... به کام خود فرو برد و بر تن این کشور کهنسال زخمی کاری بزند.

دیو جنگ اما نمی‌داند که مردم این سرزمین صلح‌دوست، هم‌بسته و یکپارچه، به رغم تلخی‌ها و سختی‌ها، زخم‌های وارد بر تن میهن را درمان می‌کنند، دردهایش را التیام می‌بخشند و در دل سخت‌ترین سیاهی‌ها، آتش امید و زندگی را روشن نگه می‌دارند تا ایران عزیز هم‌چنان پایدار و سرفراز بماند و فرزندانش همچنان «همه با یک نام و نشان» از صلابت ایران جوان بخوانند و «نام جاوید وطن» را بلند آوازه کنند.

انجمن نویسندگان کودک و نوجوان ایران، با دلی پر درد از هجوم دیو جنگ صهیونیستی به خاک ایران و شهادت مظلومانه‌ی هم‌وطنان عزیز و به‌ویژه نوجوانان و جوانان میهن، لزوم حفظ همبستگی و مراقبت از کودکان و نوجوانان را یادآور می‌شود و امیدوار است میهن عزیزمان با کمترین آسیب ممکن از این مرحله‌ی سخت بگذرد و بتواند به آرامش، آبادانی و توسعه دست یابد.

۲۵ خرداد ۱۴۰۴

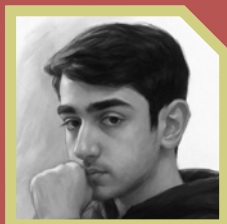

مصوبات هیات مدیره

هیئت مدیره انجمن در نیمه دوم فصل بهار به دلیل همزمانی با نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران و پس از آن وقوع جنگ تحمیلی دوازده روزه تنها توانست یک جلسه رسمی برگزار کند. هرچند هم‌فکری‌های مجازی و تلفنی در تمام مدت برقرار بود، در جلسه سی و سوم انجمن که روز چهارم خرداد برگزار شد، این اتفاق‌ها افتاد:

- گزارش فعالیت‌های انجمن در بخش‌های مختلف نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران توسط مدیران برنامه‌ها و ناظران و رابطان آن خانم‌ها و آقایان افسون امینی، نسترن فتحی، مناف یحیی‌پور، سیدعلی کاشفی خوانساری، شهلا انتظاریان و سولماز خواجه‌وند
- پیگیری شکایت چند عضو انجمن از یک ناشر
- تصویب چگونگی حضور ورآی‌دهی مجازی اعضا در مجمع عمومی بعدی براساس قوانین جدید ابلاغ شده از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان ثبت شرکت‌ها
- مسئولیت ماهنامه داخلی انجمن به سیدعلی کاشفی خوانساری سپرده شد.
- هیئت رئیسه، ناظران و منشی مجمع عمومی پیش‌رو انتخاب شدند.
- نامه‌ی تشکر از مدیران موسسه خانه کتاب و ادبیات ایران آقایان حیدری و طریقی و خانم بابایی بابت همکاری در ایام نمایشگاه به خانه کتاب ارسال شود.
- با توجه به انتخاب دکتر امینی به عنوان دبیر جدید انجمن، در کارگروه همکاری و همراهی در برنامه‌های پیشنهادی انجمن میان شورای کتاب کودک و انجمن، خانم فرمهر منجری جایگزین خانم افسون امینی شد.

قدم نورسیده مبارک

فریده اکبری

در شماره قبل با تعدادی از اعضای جدید سال ۱۴۰۳ آشنا شدیم. از دوستان نام آشنایی همچون معصومه ازده‌فر، سمیه حیدری، مهرنوش پیرحیاتی، مهیندخت حسنی زاده، الناز رستم زاده، نسرين اسدی، زینب محمدی، منیژه ملکی، رامونا میرحاجیان با خبر شدیم. حالا هم با بقیه دوستان گپی خواهیم زد تا بدانیم در چه حالتی و از فعالیت‌های ادبی خود ما را با خبر کنند و از صحبت‌های پرمهر این بزرگواران لذت ببریم.

مریم اسمعیلون

متولد نه آبان ۱۳۶۰ تهران است و هنوز هم در همین شهر دست در قلم دارد. رشته تحصیلات انیمیشن خواننده و با علاقه زیاد در این عرصه گام برمی‌دارد. تاکنون هفت کتاب برای کودکان و یک مجموعه کتاب کلمات قصار چاپ کرده است. کتابی برای نوجوانان هم منتشر کرده است.

محبوبه دشتی

سوم آبان ۱۳۶۳ در تهران به دنیا آمد و امروز هم در تهران دست به قلم دارد. در این سال‌ها توانسته کتاب‌هایی به نام خودت پای بزت را لق کردی. یکی دوتا سه تا دوست. پایین می‌مانی یا بالا می‌روی و چند کتاب دیگر چاپ کند.

ندا عابد

اول مرداد ۱۳۴۸ در تهران چشم به دنیا گشود. کارشناسی ارشد ادبیات کودک دارد و تحصیلاتش را تا دکترای ادبیات فارسی ادامه داده است. حدود سی سال مدیر مسئول نشریه‌ی ادبی آزما بوده است. مقالات زیادی چاپ کرده است. کتاب تاریخ شفاهی ادبیات کودک از آثارش است.

مجید مسعودی

متولد ۱۳۳۲ در کوچه‌های زیبای لواسان تهران است و همانجا روزگار را سپری می‌کند. کارشناس فیزیک است و نویسنده‌ی ادبیات دینی و ویژه جوانان و نوجوانان است. چندین کتاب نوشته و به چاپ رسانده است.

اسامی اعضای جدید انجمن در بهار سال ۱۴۰۴

سارانیکخوی

عاطفه حسینی

مریم خلیفا

اکرم حسن پور

حسن بیانلو

فرنوش میرزایی

رامینه رضازاده

محمد مهدی بهمنی

حسن بیانلو

متولد ۱۳۵۲ در شهر ری و در حال حاضر ساکن تهران است. تحصیلاتش ادبیات نمایشی است و کارشناسی ارشد پژوهش هنر است. از کتاب‌هایش غایب، گل بی حوصله، نگاهی نوبه دیرینه‌شناسی سینما در ایران و وادی حیات را می‌توان نام برد.

اکرم حسن پور

ادبیات انگلیسی خوانده، سال‌ها به دلیل عشق به ادبیات به ترجمه‌ی آثار ادبی و محیط زیستی پرداخته است. تلاش می‌کند تا کودکان را با فرهنگ‌های گوناگون آشنا کند. با ترجمه کتاب‌ها کودکان را به سفرهای خیالی می‌برد و احترام به طبیعت را زنده نگه می‌دارد. در حال حاضر لندن زندگی می‌کند و متولد ۱۳۴۸ در تهران هستند.

سیده عاطفه حسینی

متولد ۶۱ در شهر کرج است و در همان جا تجربه‌ی پانزده ساله تدریس دارد و در حال حاضر معاون یک دبیرستان است. ده کتاب نوشته است از جمله تکنیک‌های بهتر زیستن و آموزش مهارت نوشتن خلاق. در حال حاضر سرگرم نگارش کتاب‌های کمک آموزشی فارسی و ریاضی است.

مریم خلیفا

متولد ۱۳۶۰ در شهر ارومیه و ساکن همان شهر، کارشناس حقوق و مادر سه فرزند است. تاکنون پنج کتاب همچون آرزویی دارم، عطر لیمو و خانه تازه مادر بزرگ را نوشته است.

رامینه رضازاده

کارشناسی ارشد ادبیات انگلیسی خوانده است و در حال حاضر پژوهش و نقد آثار ادبی در حوزه‌ی ادبیات بزرگسال و نوجوان انجام می‌دهند. متولد شانزده خرداد ۱۳۵۶ در تهران هستند و در همین شهر به فعالیت ادبی خود می‌پردازد. مولف مقاله‌های متعددی با موضوع نقد کتاب کودک به زبان‌های فارسی و انگلیسی می‌باشد.

سارانیکخوی

عضو جوان انجمن متولد چهارده تیرماه ۱۳۷۳ است. در شهر تهران به دنیا آمده و در حال حاضر ساکن کرج است. کارشناسی ارشد محیط زیست را به پایان رسانده است. تاکنون هفت کتاب چاپ نمایند. از کتاب‌هایش می‌توان به پرواز در قفس و درختی از جنس نور اشاره کرد.

قرارمان پای استیج

برنامه‌های انجمن برای دیدار با مخاطبان در نمایشگاه

یکی از برنامه‌های انجمن در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، دیدار چند پدیدآورنده کتاب با مخاطبان‌شان بود. برای ارتباط صمیمانه با مخاطب عمومی و کودک و نوجوان، انجمن نویسندگان کودک و نوجوان به معرفی شاعران و نویسندگان در استیج حیات مصلی پرداخت. و مضمون این دیدارها داستان‌خوانی و شعرخوانی، اشتراک تجربه‌ها و خاطرات بود. این برنامه با اجرای حسین تولایی از ۱۸ تا ۲۶ اردیبهشت هر روز برپا شد.

۱

لاله جعفری

در آغاز سخن لاله جعفری از اولین تجربه‌هایش در حوزه داستان‌نویسی صحبت کرد. او در آغاز برای مخاطب بزرگسال داستان می‌نوشت اما با تجربه‌ی مادری کم‌کم به دنیای کودکان نزدیک‌تر شد و نوشتن برای کودکان را آغاز کرد. لاله جعفری عنصر تخیل را در قصه‌های کودکان دارای اهمیت بسیار می‌پندارد. همچنین معتقد است که در قصه‌های مناسب خردسالان و کودکان باید به دنیای واژگان آنها توجه خاص داشت. نکته‌ای که البته در نوشتن برای نوجوانان دست‌نویس‌نده را بازتر می‌گذارد.

از علاقه‌های نویسنده‌ی لاله جعفری ساختن اسم برای شخصیت‌های قصه‌هایش است که برای آنها وقت می‌گذارد و تلاش می‌کند در ساختن اسامی به خیال‌انگیزی و کودکانه‌بودن آنها توجه کند. لاله جعفری به‌جز داستان‌نویسی، در حوزه‌ی نمایشنامه و فیلمنامه و بازیگری در تاتر نیز آثاری از خود به‌جای گذاشته است و معتقد است تجربه‌های متفاوت هنری و خلاق در کمک به جهان‌بینی و عمق‌بخشیدن به قلم نویسنده تأثیرگذار است.

۲

طیبه شامانی

طیبه شامانی سرودن را از نوجوانی آغاز کرد. او اولین تجربه‌های شعری خود را به کتابخانه‌ی شهرشان، دامغان برد و نزد یکی از مربیان کتابخانه به‌طور جدی شعر را ادامه داد. شامانی که ابتدا برای بزرگسالان شعر می‌گفت رفته‌رفته متوجه رنگ و بوی کودکی و نوجوانی در آثار خود شد و همین موضوع او را ترغیب کرد تا سرودن برای کودکان و نوجوانان را نیز تجربه کند. به‌طوری‌که پس از مدتی کوتاه مقوله‌ی شعر کودک و نوجوان برایش جدی شد و مسیر شاعری او را تغییر داد. شامانی سرودن برای خردسالان، کودکان و نوجوانان را به‌طور همزمان دنبال می‌کند. و تاکنون جوایز متعددی از جشنواره‌ها و رویدادهای ادبی دریافت کرده است.

۳

محبوبه نجف‌خانی

محبوبه نجف‌خانی؛ مترجم باسابقه‌ی کتاب‌های کودک و نوجوان بیش از سی سال است که در این حوزه فعالیت می‌کند و تاکنون بیش از ۲۵۰ کتاب برای کودکان و نوجوانان ایران ترجمه کرده است. نجف‌خانی اولین کتابش را در نشر چشمه به‌چاپ رساند و پس از آن با شرکت در دوره‌های تخصصی ادبیات کودک در شورای کتاب کودک به‌طور حرفه‌ای ادبیات کودک و ترجمه را ادامه داد. نجف‌خانی نیازسنجی مخاطب و همچنین فراهم کردن بستری برای آشنایی با ادبیات جهان و لذت خواندن را در کار ترجمه ضروری می‌داند. او معتقد است ترجمه آثار ادبی فقط برگردان از زبان مبدا به مقصد نیست بلکه مترجم در فرایند ترجمه باید به روح و بافت زبان توجه ویژه داشته باشد. نجف‌خانی که تجربه‌ی سال‌ها آموزگاری و ارتباط مستمر و رودررو با کودکان و نوجوانان را در کارنامه‌ی حرفه‌ای خود دارد، لذت خواندن و همزیستی با ادبیات را از تأثیرگذارترین و ماندگارترین تجربه‌های بچه‌ها می‌شناسد و معتقد است که این تجربه‌های خواندن در زندگی بچه‌ها در سال‌های بزرگسالی هم مفید خواهد بود.

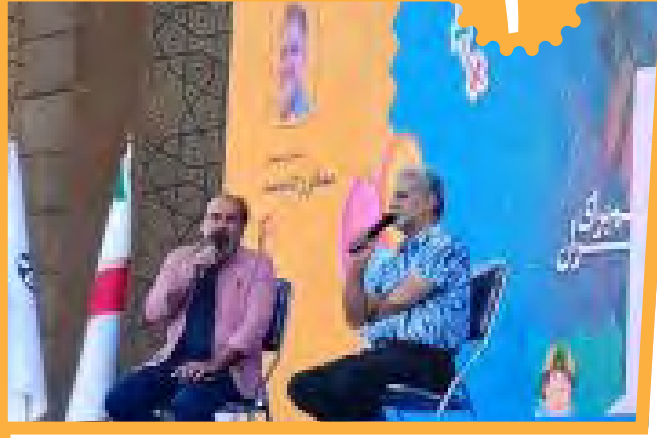
۵

غلامرضا بکتاش

غلامرضا بکتاش متولد ۱۳۵۱ شاعر کودک و نوجوان که کتاب‌ها و جوایز ادبی متعددی در کارنامه دارد، سرودن را از نوجوانی آغاز کرد و خیلی زود در قالب‌های کلاسیک شعر فارسی مثل غزل و مثنوی و رباعی مهارت پیدا کرد. او در سال ۱۳۷۰ اولین شعرهایش را برای کودکان سرود و چند سال بعد به دلیل اشتعال در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوان در قامت مربی ارتباطش با مخاطبان کودک بیشتر شد. بکتاش که نوجوانی‌اش با طبیعت بکر روستایشان در ملایر گره خورده است از تماشای آسمان و درخت‌ها و رودها و چشمه‌ها و کوه‌ها لذت می‌برد و در عالم نوجوانی درباره‌ی عناصر طبیعت فکرها و خیال‌های شاعرانه می‌ساخت. بکتاش در همین راستا شعر را به مثابه عنصری از طبیعت می‌پندارد و معتقد است که باید به شعر هم موشکافانه نگاه کرد درست مثل نگاه‌کردن به جزییات ذاتی هرآنچه در طبیعت وجود دارد.

۴

مصطفی رحماندوست

بازدیدکنندگان و به‌ویژه بچه‌ها در محوطه روبه‌روی استیج نشسته بودند و در انتظار مصطفی رحماندوست شعر معروف انا را همخوانی می‌کردند. مصطفی رحماندوست؛ شاعر، نویسنده و پژوهشگر صاحب‌نام ادبیات کودک و نوجوان در توضیح درباره‌ی اولین تجربه‌های نوشتن و سرودن به سال‌های قبل از انقلاب و دوران دانشجویی‌اش اشاره کرد. یکی از دلایل او برای انتخاب ادبیات کودک، عنصر صداقت در مخاطب کودک بود. رحماندوست معتقد است کودکان به دلیل شفافیت و صداقتی که در دلشان دارند در مواجهه با آثار ادبی بدون تعارف واکنش نشان می‌دهند و درگیر تعارف‌ها و تعریف‌های دنیای بزرگسالی نیستند. او تأکید کرد که این مخاطب‌شناسی و دریافت بازخورد واقعی از سوی مخاطب می‌تواند کمک بزرگی برای پدیدآورندگان ادبیات کودک باشد. او به خانواده‌های حاضر در نشست توصیه کرد کتابخوانی را هم به مثابه نوعی بازی برای کودکان بدانند و به‌جای تحمیل رویکرد آموزشی و تربیتی به کودکان، فضای کتابخوانی را برای لذت و نشاط کودکان مثل یک بازی فراهم کنند و خودشان هم در این بازی جذاب کنار بچه‌ها باشند و لذت خواندن را تجربه کنند.

۶

افسانه شعبان نژاد

افسانه شعبان نژاد در شهداد استان کرمان به دنیا آمده است و کودکی و نوجوانی اش را در خانواده‌ای فرهنگی و در میان انبوه دیوان‌های شاعران گذرانده است. هنوز صدای پدر و مادرش را به یادگار در ذهنش دارد که برایش از شعرهای سعدی و حافظ و مولوی می‌خواندند. ۹ ساله بود که اولین شعرش را سرود شعری که مورد تحسین و شگفتی اعضای خانواده، دوستان و معلم‌هایش قرار گرفت.

از این شاعر پیشکسوت و صاحب‌سبک تا امروز بیش از ۶۰۰ کتاب شعر و قصه برای کودکان و نوجوانان به چاپ رسیده است. او درباره‌ی ورود به دنیای شعر و ادبیات کودک، تاثیر توصیه‌ی مصطفی رحماندوست را بسیار مهم می‌داند. وقتی شعرهایش را از کرمان برای استاد رحماندوست فرستاد از ایشان شنید که حال و هوای کودکی در شعرهایش موج می‌زند. سپس به توصیه‌ی ایشان سرودن برای کودکان و نوجوانان را آغاز کرد.

شعبان نژاد که جوایز ادبی متعددی دریافت کرده است معتقد است زیباترین و مهم‌ترین جایزه را از دست و کلام مخاطبان آثارش دریافت کرده است. مخاطبانی که در بزرگسالی هم وقتی او را می‌بینند از خاطره‌ی زیستن با شعرهایش در روزهای کودکی شان به نیکی یاد می‌کنند.

۷

زهراموسوی

زهراموسوی اولین رویارویی با شعر را به واسطه‌ی کتاب‌های درسی داشته است. او معتقد است برای نسل دهه‌های ۵۰ و ۶۰ کودکی دوران سختی بود. امکانات ازجمله کتاب مثل امروز در دسترس نبود. موسوی اولین شعرش را در نوجوانی سرود. و شعرگفتن را برای مخاطب بزرگسال ادامه داد. اما به دلیل علاقه کودکان و نوجوانان سرودن برای آنها را آموذ و پس از مدتی کوتاه احساس کرد فضایی خالی و مغفول در شعر کودک وجود دارد و آن شعر برای زیر سه سال و حتی دوران جنینی است. این شاعر که بیش از ۴۰۰ کتاب در کارنامه خود دارد، درباره روان‌شناسی و ویژگی‌های زبانی دوران نوزادی و خردسالی پژوهش کرد و کتاب‌های زیادی با استفاده از آواها برای نوزادان و نوباوگان سرود.

موسوی معتقد است هر شاعر باید امضای خودش را داشته باشد و قرار نیست تمام سال‌ها دنباله‌روی بزرگان و استادان باشد. رسیدن به استقلال و امضای شخصی در شعر کودک به اندازه‌ی شعرگفتن برای این گروه سنی سخت است. زیرا در ادبیات کودک امروز فرم بسیار برجسته است و شاعر شعر خردسال با دایره واژگانی و مفاهیم محدودی که مخاطبش دارد هم باید به فرم‌های تازه فکر کند و هم ساختار و شاعرانگی را حفظ کند.

نسترن فتحی

نسترن فتحی نویسنده و مترجم ادبیات داستانی کودک و نوشتن را وقتی آغاز کرد که ۸ سال داشت. اولین داستان‌هایش را در دفتری با جلد آبی می‌نوشت و هنوز با اشتیاق از خاطره‌ی آن دفتر یاد می‌کند. سپس در دوره‌ی نوجوانی در مدرسه به دانش‌آموزی که انشاهای خوبی می‌نویسد معروف شد.

این نویسنده ابتدا برای مخاطب بزرگسال می‌نوشت. اما رفته‌رفته احساس کرد که دنیای ذهنی‌اش به دنیای کودکان نزدیک‌تر است و چالش‌هایی که در نوشتن برای کودکان وجود دارد برایش جذاب‌تر بود. بنابراین داستان‌نویسی و به‌ویژه نوشتن در گونه‌ی فانتزی برای کودکان و نوجوانان را تجربه کرد.

این نویسنده و مترجم ادبیات کودک به پدر و مادرها توصیه کرد هم خودشان کتاب بخوانند و هم فرزندان‌شان را در معرض کتاب‌های متنوع قرار دهند. آنها نیاز دارند کتاب‌هایی داشته باشند یا بخوانند فقط برای خندیدن، یا برای خوابیدن، برای اندیشیدن، برای لذت بردن و تا هم به علاقه‌هایشان پاسخ داده شود و هم سلیقه و ذائقه‌شان با خواندن کتاب ارتقا پیدا کند.

۹

مریم هاشم‌پور

مریم هاشم‌پور از چهره‌های شعر کودک و خردسال دوره‌ی کودکی‌اش را به دلیل شغل پدر در میان انبوه گل‌ها و گیاهان و در باغ‌ها سپری کرد. مادرش تعریف می‌کند که وقتی ۶ یا ۷ ساله بود لابه‌لای گل‌های باغ راه می‌رفت و احساساتش را با کلمات و جمله‌های آهنگین بیان می‌کرد. نوجوان که بود اولین شعر جدی‌اش را برای حضرت علی (ع) سرود و در مسابقه‌ای دانش‌آموزی برنده شد.

هاشم‌پور درباره‌ی مواجهه با شعر کودک گفت من از شعر بزرگسال شروع نکردم. بلکه از همان ابتدا یعنی از سال ۱۳۸۴ شعر کودک گفتم. همیشه دنبال یک کلاس یا کارگاه بودم تا شعرهایم را به یک استاد نشان بدهم. مدتی به خانه‌ی شاعران ایران رفتم و در جلسات کارگاهی نقد شعر استاد ساعد باقری شرکت کردم. اگرچه آن کارگاه ویژه‌ی شعر بزرگسال بود اما مباحث تکنیکی درباره وزن، موسیقی و زبان شعر خیلی برایم مفید بود. بعدها با فراخوان برگزاری کارگاه شعر ویژه‌ی کودکان به واسطه‌ی ثبت نام فرزندم، با استاد رحماندوست آشنا شدم. این آشنایی نقطه‌ی عطفی در مسیر شاعری هاشم‌پور بود.

۱۰

داود امیریان

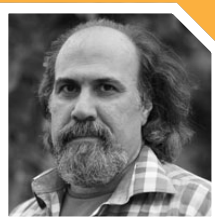
حضور داود امیریان در مدرسه مصادف شد با تظاهرات مردمی انقلاب اسلامی و تعطیلی مدارس. او با همان سواد ابتدایی که هنوز به طور کامل حروف الفبا را یاد نگرفته بود، اعلامیه‌ها و شعارهای انقلابی را روی دیوارها می‌خواند. عاشق کتاب‌خواندن بود و از هر جایی که دستش می‌رسید کتاب تهیه می‌کرد. کتاب‌هایی که می‌خواند به نظرش مناسب سن و سال او نبود. تا این که با مجله‌ی کیهان بچه‌ها آشنا شد و نیز قصه‌هایی ظهر جمعه از رادیو که هر دو با دنیای کودکی و نوجوانی او همخوانی داشت. بعدها خودش دست به قلم شد و شروع کرد به خلق ادبیات در شاخه‌ی داستان.

امیریان می‌گوید قبل از انقلاب اگرچه نویسندگان خوبی فعالیت می‌کردند اما مقوله‌ای به نام ادبیات کودک و نوجوان فراگیر و قابل اعتنا نبود. اما بعد از انقلاب این مقوله به شکل چشمگیری گسترش یافت و ناشران و مولفان بسیار زیادی پا به عرصه نوشتن و تولید کتاب برای کودکان و نوجوانان گذاشتند.

این نویسنده طنزنویس معتقد است که ذات انسان شادی و خنده است و به‌ویژه در دنیای کودکی و نوجوانی، خنده پریسامدترین حالت زندگی بچه‌هاست. بنابراین طنز لازمه‌ی زیست بچه‌هاست و خوب است که در تولید ادبیات و داستان به این مهم توجه شود.

تحلیل مجری این برنامه

توجه به کودکان و نوجوانان به عنوان جمعیتی که در آینده‌ی نزدیک در دسته‌ی جمعیت فعال قرار می‌گیرند و سرمایه‌های انسانی جوامع به شمار می‌روند، یکی از شاخص‌های حرکت در مسیر توسعه اجتماعی است. ادبیات کودک و نوجوان به عنوان بستری برای ایجاد و گسترش عواطف انسانی، زیست اجتماعی، تجربه‌ی همدلی و مشاهده و مشارکت فرایند حل مساله و... می‌تواند کودکان و نوجوانان برای ورود به دنیای بزرگسالی و فهم درست از زیست اجتماعی با دیگران آماده کند. از این روال گزاشتن پدیدآورندگان ادبیات کودک و نوجوان و بهره‌گیری از تجارب و مهارت‌های آن‌ها از طلایی‌ترین فرصت‌هایی است که می‌تواند مورد استفاده‌ی سیاستگذاران فرهنگی و اجتماعی قرار گیرد. در این راستا انجمن از این فرصت طلایی در ایام نمایشگاه کتاب تهران استفاده کرد و با دعوت از پدیدآورندگان این حوزه در فضای عمومی نمایشگاه به‌طور جدی به ادبیات کودک و نوجوان پرداخت. این گفتگوها مخاطبان برنامه را به این گزاره‌ی مهم رساند که ادبیات کودک و نوجوان صرفاً ابزاری سرگرم‌کننده نیست. درواقع این نگاه تقلیل‌گرایانه ظلمی آشکار به ادبیات کودک و نوجوان و مخاطبان‌اش است. انجمن نویسندگان کودک و نوجوان با برگزاری این نشست‌ها به مثابه‌ی مروج کتاب و کتابخوانی هم به خالقان آثار ادبی کودکان و نوجوانان و هم به مخاطبان آنها احترامی ویژه گذاشت.

حسین تولایی

دغدغه‌های تخصصی

یکی دیگر از برنامه‌های انجمن نویسندگان کودک و نوجوان در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران «گفتگوهای موضوع محور» نام داشت. این برنامه‌ها از تاریخ ۱۸ اردیبهشت در سرای ادبیات واقع در شبستان برگزار شد. مبنای این برنامه گفتگو و پرسش و پاسخ بر اساس موضوع و محتوای ارائه شده توسط سخنران بود.

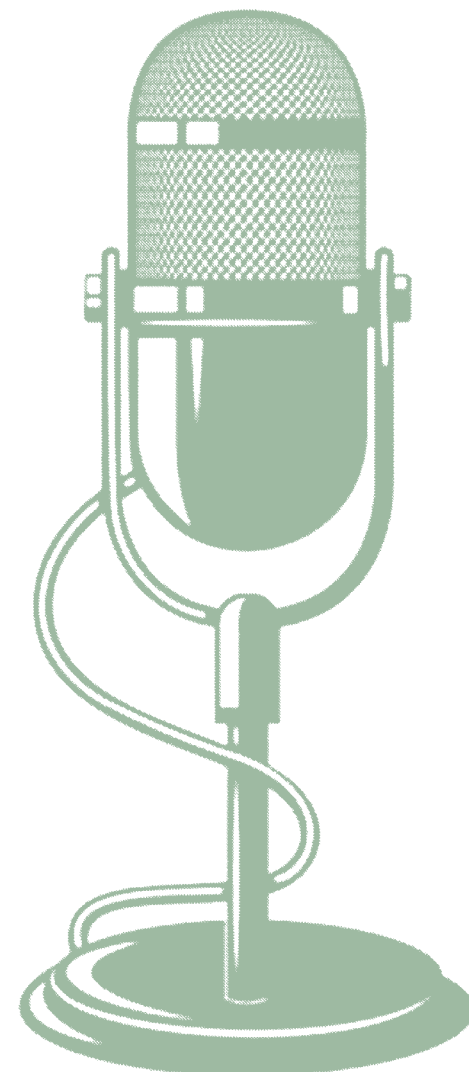
نسترن فتحی

اقتباس از شاهنامه برای کودکان و نوجوانان؛ موانع، اقتضائات و راهکارها

منوچهر اکبرلو

سخنران با طرح این پرسش که منبع اصلی داستان حماسی کیست، بحث خود را پیرامون مخاطب حماسه آغاز کرد. او خاطرنشان کرد منبع اصلی حماسه و ادبیات کهن که شاهنامه نمونه‌ای از آن است، فرهنگ عامه و قوم است. بر همین اساس مخاطب ادبیات کهن یک مخاطب عمومی است و اساساً برای مخاطب کودک و نوجوان خلق نشده است. او افزود مخاطب کودک در ایران از دوران قاجار به عنوان مخاطب مستقل شناخته شده است که در قالب ادبیات تعلیمی به او پرداخته شده است. شاهنامه اثری از قرن ۵ است در حالی که شناخت نیازها و مسائل روانشناختی کودک و ادبیات کودک پدیده‌ای امروزیست و به

حماسی از دیگر نکاتی بود که اکبرلو به آن اشاره کرد و افزود که این تصاویر حتماً باید مناسب‌سازی و تلطیف شوند. اکبرلو طرح کرد که پیام و مضمون تعلیمی حماسه در کار کودک نباید به صورت مستقیم بیان شود زیرا مخاطب پذیرای آن نخواهد بود. در شخصیت پردازی نیز ساختار اجتماعی و حاکمیت باید برای کودک قابل فهم باشد و به زاویه دید جامعه در آن پرداخت. پایان‌های تراژیک باید به روش هنرمندانه‌ای که مناسب مخاطب کودک باشد وارد داستان شوند. نوع جهان‌بینی‌ها نیز در مواجهه با مسئله سرنوشت باید به‌روز شود. اکبرلو در پایان افزود در اقتباس ادبیات کهن و شاهنامه مختصات مخاطب کودک امروز در شکل دهی به ساختار داستان امری ضروری است و به این ترتیب می‌توان این میراث ارزشمند را همچنان زنده نگه داشت.

بهره‌گیری از تاریخ و میراث فرهنگی در خلق ادبیات کودکان؛ ضرورت‌ها و شیوه‌ها

حمیدرضا شاه آبادی

سخنران با اشاره به این که نظام آموزشی غلط، سبب شده تا موضوع تاریخ درست جا نیفتد، این پرسش را طرح کرد که تاریخ علم گذشته است و چرا باید با گذشته آشنا شد. او با جمع‌بندی نظرات حاضرین ادامه داد که حفظ هویت و فرهنگ می‌تواند رسمی‌ترین دلیل برای آموزش تاریخ به کودک باشد. او با اشاره به اینکه الگوهای رفتاری انسانی در طول تاریخ تغییر نمی‌کند و مسائل بشری یکسان است،

تله‌ها و کلیشه‌ها؛ کلیشه‌های ناپیدایی که نویسندگان را به دام می‌اندازند

فریدون عموزاده خلیلی

خلیلی در شروع بحث این موضوع را طرح کرد که «کلیشه» کلمه‌ای است که در جمع نویسندگان و منتقدین و حتی در ذهن نویسنده و جریان‌های تدریس داستان‌نویسی بسیار شنیده می‌شود. او اضافه کرد کلیشه به ظاهر معنایی واضح دارد اما کمتر در مورد آن بحث شده است. چطور موضوعی کلیشه می‌شود و چه عواملی باعث می‌شود که نویسنده دچار کلیشه شود و چطور می‌توان کلیشه‌زدایی کرد. این پرسش‌ها و پرسش درباره‌ی اینکه نویسنده چطور در تله می‌افتد موضوعاتی بود که او در ادامه مطرح کرد. عموزاده خلیلی یادآوری کرد که کلیشه‌پرداز کلیشه‌ساز خواهد شد، به این معنا که خروجی تدریس کلیشه‌ها آثار کلیشه خواهد بود. او افزود تجربه‌ی نوآورانه هم می‌تواند تبدیل به کلیشه و

دهیم. رفتن به گذشته برای ساخت آینده است و ماندن در گذشته ترسناک خواهد بود. تاریخ علم شناخت امروز بر اساس بررسی گذشته است. باید گذشته را شناخت تا از تکرار آن پرهیز کنیم. شاه‌آبادی در سؤال بعدی خود طرح کرد که چه بخشی از تاریخ را باید به کودک ارائه کرد؟ او خاطرنشان کرد که باید ماجرای جالبی از تاریخ بیرون کشید و جلوی صحنه آورد در حالیکه تاریخ در پس‌زمینه جریان دارد و مخاطب غیر مستقیم با آن آشنا خواهد شد. به این ترتیب مخاطب تربیت می‌شود که تاریخ را دنبال کند و در مواجهه با این آثار تاریخی به فهمی از شکل‌گیری خود خواهد رسید.

امکان شکستن کلیشه وجود دارد که نویسنده روی موضوع شناخت و تسلط داشته باشد و تجربه‌های ریز و خرد خود را به شکل تجربه‌های بزرگ داستانی به کار گیرد. عموزاده خلیلی در پاسخ به این پرسش که آیا خروج از کلیشه در حوزه‌ی زبانی و تغییر کلمات و توصیفات است؟ پاسخ داد می‌تواند در مرحله‌ی اول چنین باشد اما در مراحل بعدی کلیشه‌زدایی می‌بینیم که در بعضی فانتزی‌ها زبان هم خلق می‌شود. او در پاسخ به مسئله‌ی کلیشه‌ای بودن سلیقه‌ی داوری‌ها و نشر اشاره کرد با مرور آثار چاپ‌شده در هر دوره می‌توان دید که در هر دوره بازار نشر کتاب کودک روی موضوع، مضمون یا فرمی یکسان متمرکز شده است داوری‌های متنوع و اضافه شدن داوری مخاطبان و گردآوری نظرات کودکان خواننده‌ی آثار می‌تواند راه‌هایی برای پرهیز از کلیشه در این بخش باشد. او افزود لازمه‌ی به ثمر نشستن داوری کودکان استمرار و استفاده از جامعه‌ی آماری فراگیر است نه مخاطبانی که به صورت گلخانه‌ای برای خواندن و نقد دستچین شده‌اند. او خاطرنشان کرد تله‌ی مخاطب گلخانه‌ای باعث انحراف فهم ما از مخاطب خواهد شد. از دیگر تله‌هایی که او نام برد، تله‌ی ادعا بر تجربه کردن، تله‌ی دیالوگ و تله‌ی خودکامگی نویسنده بود.

خشونت ادبی؛ تحمیل، بازتولید یا بازنمایی واکاوی ابعاد خشونت در ادبیات کودک و نوجوان

دکتر فرزانه آقاپور

افزود در افسانه‌ها و آثار کلاسیک گاهی جهان داستانی خشونت‌باری تصویر می‌شود که در بازآفرینی باید چاره‌ای برای آن‌ها اندیشید. او تأکید کرد کودک این قدرت را دارد که متوجه مفاهیم انتزاعی شود و لزومی ندارد داستان را سیاه و سفید دید تا درک آن برای کودک آسان شود.

آقاپور با اشاره به موضوع ترجمه‌پذیر بودن خشونت ادامه داد در آثار ترجمه چالش بازتولید خشونت وجود دارد. اما ملاحظات مترجم و سیاست‌گذاری‌های هر کشور با توجه به فرهنگ خود در گزینش کتاب نقش مهمی خواهند داشت. او نتیجه‌گیری کرد که ارائه‌ی اثر حاوی خشونت در صورتی توجیه‌پذیر است که آن اثر تأثیرگذار و هدفمند این موضوع را طرح کرده باشد.

تبدیل شدن امر خشونت‌آمیز به منبع لذت از خطراتی است که متوجه ذهن و روح مخاطبان بازی‌های رایانه‌ای یا سایر منابعی است که خشونت در آن‌ها تنها ابزار سرگرمی است.

در ادامه آقاپور به ژانر تاریخی و قرار گرفتن در زاویه دید درست برای پرهیز از بازتولید خشونت اشاره کرد. او گفت ایستادن نویسنده در نقطه صحیح می‌تواند چرخه بازتولید خشونت را متوقف کند. هنگام تولید اثر باید نیاز مخاطب امروز را در نظر گرفت و تصویر کردن قهرمانان الهام‌بخش و وجود نگاه انتقادی نویسنده در این امر مؤثر است

آقاپور در پایان به نقش ویراستار و سرویراستار در تعدیل و تصحیح بازتولید خشونت اشاره کرد و گفت نمی‌توان روی تمام آثار خلق‌شده در سطح جهان کنترل داشت و تنها راه ممکن برای کم کردن آثار مخرب خشونت ادبی این است که چگونه خواندن متن و مواجهه با آن به مخاطب آموزش داده شود که معلمین و تسهیلگران می‌توانند در این حوزه فعال باشند.

ایدئولوژی‌های گوناگونی همراه خود دارند، بررسی و آسیب‌شناسی کنند تا بازتعریف و بازشناخت خشونت صورت نگیرد.

آقاپور در ادامه به کلیدواژه‌های خشونت همچون خشونت فیزیکی و کلامی، خشونت رفتاری، خشونت جنسی، خشونت جنسیتی و بازتولید کلیشه‌ها، خشونت زبانی و بازتولید خشونت در سطح استعاره‌ای، خشونت علیه اقلیت، خشونت به کودکان توان‌خواه، صدهای متفاوت، طبقه‌ها و طرد و حذف آن‌ها و خشونت علیه محیط زیست، اقوام، زنان و اقلیت‌های جنسی پرداخت و گفت حتی حوزه‌ی پژوهش کودک گاهی در سمت بزرگسال ایستاده و کودک را ندیده و او را سرکوب کرده که به نوعی خشونت علیه کودک محسوب می‌شود.

او با اشاره به کودکان فلسطین گفت گاهی با تغییر ابزار اعمال خشونت این امر ساده‌تر فرض می‌شود، برای مثال جابه‌جایی چاقو با دکمه‌ای که در لحظه بیست‌هزار انسان را می‌کشد و این مثالی برای خشونت نمادین و سیستماتیک است.

آقاپور از ضرورت طرح خشونت برای کودکان صحبت کرد و دیدگاهی را معرفی کرد که موافق آن نیست. در این نگرش گفته می‌شود مصادیق خشونت باید برای بزرگسال طرح شود تا او کوشش کند فضایی امن و بدون خشونت برای کودکان فراهم کند. اما در واقعیت کودکی که دچار خشونت خانگی، جنگ‌زدگی و سایر مصادیق خشونت می‌شود مخاطب این موضوع است.

او ادامه داد ادبیات کودکی که با دیدی معصومانه روی خشونت سرپوش بگذارد با آن را عادی‌سازی کند در حق کودک اجحاف کرده است. با نگاه به هر دو وجه ماجرا هر دو طیف کودک مخاطب این ادبیات هستند، چه کودکی که در معرض خشونت قرار گرفته و بعد وارد جامعه خواهد شد. چه کودکی که در فضای امن پرورش یافته و باید نسبت به مسئله‌ی خشونت آگاهی داشته باشد و درکی از کودک مورد خشونت قرار گرفته داشته باشد.

این وظیفه‌ا‌هالی ادبیات کودک و منتقدین است که تمام آثار را از جمله آثاری که

واحد و مشخص شدن تکلیف مترجم یک ضرورت است. حوزه‌ی نوجوان بیشتر دچار چالش است چرا که مهم‌ترین مسئله‌ی او بلوغ است. منتظران در ادامه به موضوع کپی‌رایت پرداخت. مسئله‌ی اخلاقی ارتباط ناشر و مؤلف در نبود کپی‌رایت به معضل تبدیل شده و امکان ارتباط با ناشر و نویسنده‌ی خارجی وجود ندارد. مسئولان باید فکری به حال این مسئله کنند.

او در پاسخ به موضوع ورود هوش مصنوعی به عرصه‌ی ترجمه گفت ترجمه‌ی ادبی و شعر در ساختار و معنا چالش‌برانگیز است. از آنجایی که احساس در این روند دخیل است، ماشین هیچ‌گاه امکان ورود کامل به حوزه‌ی ترجمه را نخواهد داشت. شاید بتوان ترجمه اولیه را با هوش مصنوعی انجام داد اما سواد مترجم باید یک سر و گردن بالاتر از هوش مصنوعی باشد. او با اشاره به اینکه بعضاً به دلیل محدودیت زمانی، بسیاری ترجمه‌ها بی‌دقت و بدون در نظر گرفتن اصطلاحات و نمادها انجام می‌گیرند خاطرنشان کرد صبوری امری ضروری در ترجمه است. بازبینی‌ها فرصتی برای بهتر شدن متن است و با وجود کپی‌رایت، مسئله‌ی فشار محدودیت زمانی هم از میان خواهد رفت.

منتظران با طرح موضوع امانتداری در ترجمه افزود امانتداری امری دوطرفه بین زبان مبدأ و مقصد است و باید زبان متن برای مخاطب فارسی‌زبان قابل فهم باشد نه ترجمه‌ی کلمه به کلمه‌ی اثر جای خالی فصلنامه‌های تخصصی ترجمه از دیگر نکاتی بود که به آن اشاره شد.

چالش‌های ترجمه برای کودکان و امانت‌داری مترجم

شهلا انتظاریان

شهلا انتظاریان با طرح این موضوع که آثار ترجمه در ایران هم‌پای ادبیات دنیا پیش می‌رود و ارتباط همسالان در سراسر دنیا سهل شده است، به این نکته اشاره کرد که پیچیدگی‌های عمومی برای همه‌ی مترجم‌ها وجود دارد و علاوه بر آن پیچیدگی‌های جامعه و شرایط فرهنگی و خط‌فرم‌ها نیز از جمله پیچیدگی‌های ترجمه هستند.

شیدا رنجبر، از مترجمان حاضر در جلسه آرزو کرد که تصمیم‌گیرندگان حوزه‌ی نشر در این نشست‌ها پای صحبت مترجمان و مؤلفان بنشینند و چالش‌های موجود را بشنوند.

انتظاریان در ادامه‌ی با ذکر این مطلب که به زودی آثار ترجمه در سایه‌ی منابع اصلی گم می‌شوند و امروز بیشتر مخاطب مستقیم به سراغ زبان اصلی می‌رود افزود سنت مقابله از دست رفته و با این روند که تنها خوانش متون اصلی صورت می‌گیرد، نوشتار و خوانش و

نشست‌های تخصصی انجمن درسی و ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

انجمن نویسندگان کودک و نوجوان به دعوت و با همکاری خانه‌ی کتاب در برنامه‌های فرهنگی سی و ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران حضور پیدا کرد. هفت نشست تخصصی انجمن با مباحثی خاص متخصصان ادبیات کودک و نوجوان در سه سالن به نام‌های سرای اهل قلم، سرای گفتگو و سرای کتاب واقع در بخش بین‌الملل نمایشگاه، نیم‌طبقه‌ی شبستان برگزار شد. در هر برنامه ابتدا دبیر نشست طرح موضوع می‌کرد و سپس دو کارشناس با بیان دیدگاه‌های خود در رابطه با موضوع به تحلیل، طرح پیشنهادات و راهکارها می‌پرداختند.

۱

افسانه‌ها، اساطیر و ادبیات کلاسیک؛ بازنویسی یا خلقی دوباره متناسب با کودک امروز؟

دکتر مرجان فولادوند و دکتر مریم جلالی

در این نشست به تعریف اسطوره و افسانه و تفاوت آن‌ها پرداخته شد. ضرورت بازآفرینی افسانه‌ها در هر دوره‌ای برای حفظ حافظه جمعی از نکاتی بود که دکتر جلالی به آن اشاره کرد. نقاط اشتراکی که در افسانه‌ها در ادبیات کشورهای گوناگون دیده می‌شود گواهی بر سفر افسانه در سرزمین‌ها و طبیعت انسان است. افسانه آموزه‌هایی دارد که فرد با خواندن آن علاوه بر وجه سرگرم‌کننده می‌تواند برای زندگی از آن‌ها بهره‌بربرد. کودک و نوجوان در هر دوره و نسلی نیاز به مواجهه با افسانه دارد تا بتواند باور و برداشت خود را به آن پیدا کند.

دکتر فولادوند از مهارت بازآفرینی و بازنویسی اساطیر گفت و اینکه عمق متون اساطیری آن‌قدر چندلایه است که تنها وقتی می‌توان به توانش یک متن پی برد که به شکل گسترده در مورد آن تحقیق و پژوهش انجام داد. بعد از تسلط به متن کهن است که پتانسیل متن برای بازآفرینی و برداشت‌های دقیق خود را نمایان می‌سازد. با این معیار می‌توان بازآفرینی دقیق یا مطالعه‌نشده را در آثار چاپ‌شده تشخیص داد. انتخاب بازآفرینی در دایره متن و فراتر رفتن و اضافه نکردن اتفاقات تخیلی، مهارتی است که نویسنده انتخاب می‌کند تا خود را به چالش بکشد.

دبیر نشست | معصومه یزدانی

۲

نقش مغفول سرویراستار در کتاب کودک ایران

حمیدرضا شاه‌آبادی و محبت‌الله همتی

تعریف دقیق از موقعیت سرویراستار در چرخه‌ی نشر پرسش محوری این نشست بود. آیا سرویراستاری به معنی مدیریت گروه ویراستاران است یا تعیین خط مشی محتوایی و فرمی یک نشر بر عهده‌ی اوست؟ همتی با ترسیم جایگاه سرویراستار در نشر این کلمه را معادل موقعیتی در نشر ایران دانست که به آن مدیر تولید یا دبیر مجموعه گفته می‌شود. شاه‌آبادی با اشاره به ساختار سنتی برخی نشرها که حتی به صورت خانوادگی نقش‌ها در آن تقسیم شده است، اشاره کرد که اگر نشری نقشه و طراحی محتوایی داشته باشد، در این صورت حضور سرویراستار برای طراحی راه محتوایی ضروری است. شاه‌آبادی با اشاره به تجربه‌ای که در ساخت یک ساختار محتوایی در نشر داشت گفت تقسیم وظایف در نشر باید بر اساس مهارت باشد و نقش سرویراستار متعلق به کسی است که بر تمام ابعاد نشر از جمله محتوا، امور هنری، بازاریابی و... مسلط باشد. بدون حضور سرویراستار آثار یک نشر چه به لحاظ فرم و چه به لحاظ محتوا دچار پراکندگی خواهد شد.

دبیر نشست | دکتر افسون امینی

۳

تعریف و نقش نادرستان در ادبیات کودک و نوجوان امروز ایران

حمید ابادری و ندا حیدری

پرسش همیشگی این است که آیا به هر چیزی که داستان نیست می‌توان نادرستان اطلاق کرد؟ زندگینامه، جستار، یادداشت، تعریف و توصیف داستانی یک واقعیت همگی در دسته‌ی نادرستان قرار می‌گیرند.

حیدری گفت در دورانی به سر می‌بریم که نوجوانان مجلات یا کتاب‌های نادرستان خاص خود را ندارند و به سختی می‌توان متنی مناسب آن‌ها یافت. در حالیکه واکنش این مخاطب به نادرستان شگفت‌زدگی، همراهی، خرق عادت و لذت بردن از مواجهه با متنی است که خلاف خط داستانی پیش می‌رود. او افزود نادرستان تعمیق یک موضوع است و این برای مخاطب نوجوان جذاب است. توافقی در ادامه بحث اشاره کرد که اول شخص بودن در جستارنویسی به معنای تعیین حد و مرز در فهم و نظرگاه است و کاری فروتنانه از جانب نویسنده است.

آبادری با تقسیم نادرستان به دو دسته سنتی و مدرن اضافه کرد که در بخش سنتی می‌توان دانشنامه و کتاب‌های مرجع را هم در دسته نادرستان قرار داد. او افزود تاریخ بیهقی نمونه‌ی خوبی از نادرستان است.

در بخش پایانی نشست توافقی این پرسش را طرح کرد که آینده نادرستان و ارتباط نویسنده و ناشر در این حوزه چگونه خواهد بود. نقش ناشرین و سرویراستاران در تولید آثار این حوزه مورد تأکید واقع شد و حوزه‌های بکری مثل حقوق کودک، اساطیر و دستاوردهای زنان از جمله موضوعاتی بود که پیشنهاد شد.

دبیر نشست | جابر توافقی

۴

ادبیات کودک و نوجوان و شکل‌گیری هویت مخاطبان

یاشار هدایی و شایان محمدی

پرسش محوری نشست این بود که هویت مخاطب تا چه اندازه از آثار ادبی کودک و نوجوان تأثیر خواهد گرفت؟

کارشناسان هر دو اتفاق نظر داشتند که به لحاظ روانشناختی و بیولوژیک مواجهه با اثر بر روند هویت‌سازی نوجوان تأثیر خواهد گذاشت چراکه نوجوان در سنی است که مسئله اساسی او هویت و هویت‌یابی است. او خود را در مواجهه با منابع گوناگون قرار می‌دهد تا هویت خود را شکل دهد.

محمدی گفت ادبیات تعلیمی همواره نقش بالادست را برای مخاطب خود داشته و گروه دیده‌نشده‌ای در این مخاطبان هستند که تفاوت آن‌ها پذیرفته نمی‌شود و به حاشیه رانده می‌شوند. با یک معیار مشخص و غیرمنعطف، بخشی از این مخاطبان به هویت‌سازی نخواهند رسید بلکه از آن‌ها هویت‌زدایی خواهد شد و دچار سردرگمی می‌شوند.

هدایی درباره‌ی تزلزل هویت گفت این تزلزل‌گریزناپذیر است اما مواجهه نیز همین ویژگی را دارد و نمی‌توان از آن پرهیز کرد. در عصر حاضر که نوجوان در معرض سیل اطلاعات و محتوا از منابع مختلف است، ادبیات باید با نیروی مضاعف به همراهی با نوجوان بپردازد چراکه در غیبت ادبیات، منابعی که بعضاً محتوای غنی ندارند به این امر خواهند پرداخت. هدایی همراهی ادبیات و مخاطب در رابطه‌ای افقی را مواجهه‌ای امن دانست که با رویکرد تعلیمی و نگاه بالا به پایین و رابطه عمودی تفاوت دارد. نوجوان صاحب اختیار است و برای ساخت هویت خود دست به انتخاب خواهد زد.

دبیر نشست؛ سیدعلی کاشفی خوانساری

شعر خردسال و کودک و نیاز به گشودن راه‌های تازه

مصطفی رحماندوست و پیوند فرهادی

سعیده موسوی زاده به نظرات متفاوتی درباره‌ی شعر کودک اشاره کرد. شعر کودک از دنیای کودک امروز فاصله گرفته و شعر خردسال و کودک هم در دوران کودکی خود به سر می‌برد. مصطفی رحماندوست با تأیید این مشکلات گفت این معضلات دلیل بر ایستایی شعر نیست او تأکید کرد کار شعر خردسال و کودک نیازمند سواد بالا است. سلیقه و فکر شخصی بدون تحقیق و سواد جای تئوری مبتنی بر دانش را می‌گیرد. سفارشی نویسی و همراه موج‌ها و اتفاقات روز شدن، باعث افت کیفیت شعر خواهد شد.

پیوند فرهادی گفت فضای شعر کودک و شعر خردسال فضاهایی مجزا است. او تأکید کرد در نشر، داوری، جوایز و فهرست‌نگاری این دو حوزه باید مستقل از هم دیده شوند. حضور شاعر در مراکزی که مخاطب خردسال شنونده‌ی شعر باشد، بهتر از خلوت نشینی و سرودن شعر است. شعر خردسال با اجرا و آرایه کامل می‌شود و نیازمند تعامل و بازخورد است. خوب است به تهیه‌ی بسته‌های تلفیقی شامل شعر و موسیقی و انیمیشن پرداخت. فرهادی با اشاره به اینکه موضوعاتی که ناشران روی آن کار می‌کنند به تکرار افتاده گفت بعضی از این موضوعات دغدغه‌ی بزرگسالان هستند، نه کودکان.

موسوی زاده تأکید کرد که برگزاری برنامه‌های کتاب‌خوانی، نقد و معرفی به شکل مستمر امکان اجرای شعر به شاعر می‌دهد اما در نبود این ارتباط کتاب شعر به محض تولد، می‌میرد.

دبیر نشست: سعیده موسوی زاده

نقش ترجمه در ترویج کتاب خوانی و گسترش افق دید کودک و نوجوان

دکتر بهار اشراق و شیدا رنجبر

شهلا انتظاریان قدمت ترجمه در ایران را طولانی دانست و گفت از دوران مشروطه با شناخته شدن هویت کودک در ایران، آثار ترجمه روی کودکان و تربیت و پرورش آن‌ها تأثیر مناسبی داشته است. او تأکید کرد سیاست‌گذاری‌های درست می‌تواند این مسیر را حفظ کند.

شیدا رنجبر گفت در نشر کتاب کودک و نوجوان آلمان سی تا چهل درصد، ژاپن بیست تا سی درصد و انگلستان و آمریکا سه تا پنج درصد به ترجمه اختصاص دارد. طبیعی است کشوری مثل ایران که خاستگاه رمان نداشته، این ژانر را با ترجمه پوشش دهد. برخلاف نظر مرسوم که گفته می‌شود ترجمه بازار ایران را اشباع کرده است، آثار تألیف و ترجمه هم‌پای هم پیش رفته‌اند و فقط در سال ۱۴۰۳ آمار تألیف کاهش داشته است.

شهلا انتظاریان اشاره کرد جمعیت فارسی زبان به نسبت زبان‌های دیگر در دنیا کم است و طبیعی است آثار تولیدشده‌ی کمتری داشته باشند.

دکتر بهار اشراق در تحلیل خود از نقش آثار ترجمه گفت دسترس پذیر کردن آثار به عهده‌ی ترجمه است و علاوه بر تقویت هر دو نوع خوانش ارجاعی و زیبایی‌شناختی، خاطره‌ی فرهنگی برای نسل‌های مختلف به این واسطه شکل می‌گیرد. اشراق تأکید کرد کشورها با مطالعه‌ی آثار ترجمه فرهنگ قومی خود را تقویت می‌کنند به این معنا که نویسندگان بومی عناصر و گونه‌های جدیدی را وارد می‌کنند و از کلیشه‌های سنتی دور می‌شوند. شکل‌گیری جنبش‌های فکری و تغییر گفتمان تعلیمی از دیگر مصادیق این تأثیرگذاری است.

رنجبر گفت ترجمه تهاجم فرهنگی نیست بلکه یک تعامل فرهنگی است و به پویایی ادبیات در حوزه‌ی تألیف کمک خواهد کرد.

دبیر نشست: شهلا انتظاریان

داستان کودک و نوجوان و پرسش‌های امروز مخاطب

مهدی رجبی و شکوفه صمدی

گیتی صفرزاده شناخت نویسندگان از مخاطبان را ضروری دانست. مهدی رجبی گفت وظیفه‌ی نویسنده ایجاد نیاز در مخاطب است. چنانچه امور معمول و بدیهی روایت شود، متنی پویا و جذاب در اختیار مخاطب قرار نخواهد گرفت. اما اگر مخاطب مصادیق نیازهای خود را در خطوط داستان ببیند، به آن اعتماد خواهد کرد. ادبیات تعلیمی و لحن و زاویه دید آن مخاطب را دلزده می‌کند. گاهی ممکن است مخاطب وانمود کند که چنین داستانی را باور کرده و همراه شده اما در اصل ارتباطی با آن برقرار نمی‌کند.

شکوفه صمدی با تأکید بر اینکه فاصله‌ی نویسنده و مخاطب مسئله‌ی اصلی است، گفت در گروه سنی کودک معلمان و تسهیلگران دغدغه‌ها را شناخته‌اند اما نوجوانی یک فضای گمشده و ناشناخته است. نوجوان به دنبال رابطه‌ی زنده و واقعی است و هر جا شنیده شود، خواهد شنید. صفرزاده ادامه داد که نوجوان از خواسته و نیاز خود آگاهی دارد اما خانواده و تسهیل‌گر از این فضا دور است و به همین دلیل فضای منعکس شده در داستان بعضاً دوره نوجوانی نویسنده است نه مخاطب امروز.

صمدی گفت بهتر است همسو با نیازها و سلیقه نوجوان پیش رفت. او با اشاره به اینکه تنوع ژانرها در تألیف و ترجمه کم است، رمان تصویری یا رمان-شعر را از ژانرهای جدید و جذاب برای نوجوان دانست. ضرورت ترجمه از زبان‌های غیر انگلیسی نکته‌ی دیگری بود که به آن اشاره شد.

دبیر نشست: گیتی صفرزاده

سرای اهل قلم کودک و نوجوان در سی و ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

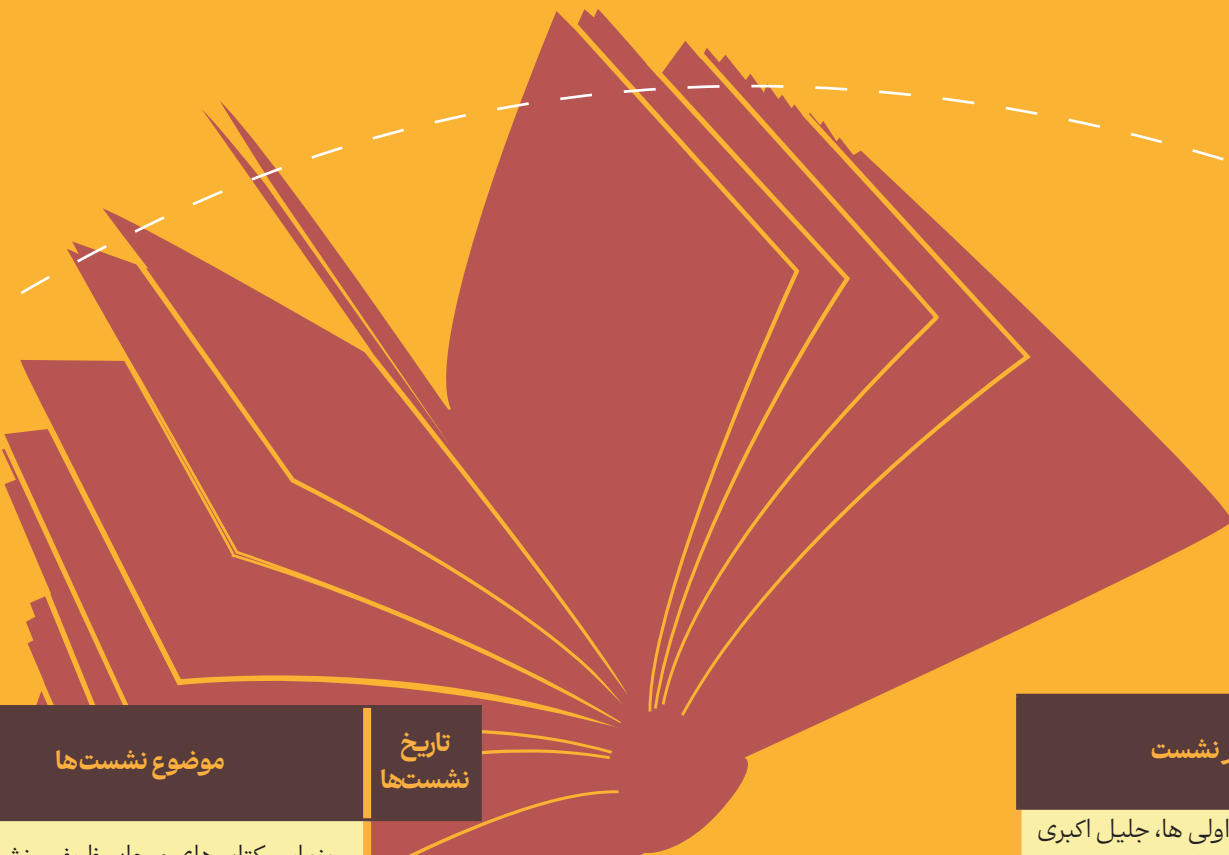
سرای اهل قلم کودک و نوجوان یکی از جذاب‌ترین نقاط نمایشگاه برای نویسندگان کودک و نوجوان است و بسیاری از نویسندگان تهرانی و شهرستانی با شرکت در برنامه‌های مختلف این سرا با یکدیگر نیز دیدار می‌کنند.

امسال همچون بسیاری از سال‌ها مدیریت سرای اهل قلم کودک و نوجوان به انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک سپرده شده بود. آن انجمن نیز مدیریت سرا را به دبیر انجمن، آقای قدرت‌الله نیکبخت سپرده بود که نویسنده، ناشر و روزنامه‌نگار نام‌آشنای ادبیات کودک و نوجوان است.

امسال طی یازده روز فعالیت نمایشگاه، نزدیک به پنجاه برنامه فرهنگی در سالن و اتاق جلسات سرای اهل قلم کودک و نوجوان برگزار شد که فهرست این برنامه‌ها و همچنین گزارش چند برنامه را که در رسانه‌ها بازتاب یافته بود، مرور می‌کنیم.

تاریخ نشست‌ها	موضوع نشست‌ها	شرکت‌کنندگان هر نشست
پنجشنبه ۱۸ اردیبهشت	کودکان چگونه کتاب می‌خوانند؟	هلگا پاتاکی از روسیه، ملیکه گونیز از ترکیه و آرش تنهایی
جمعه ۱۹ اردیبهشت	راویان کوچک با حضور هنرجویان و استادان داستان‌نویسی	رحیم مخدومی
	دیدار با نویسندگان روسیه، ترکیه و هندوستان	
	پلتفرم‌های دانش بنیان در صنعت نشر	بابک ندرخانی / استارت‌آپ «می‌خوانم»
	بررسی کتاب سیمون بشر و شرحی بر «وب‌سایت و تغییرات اقلیمی» / نشر آبشن	مهندس اقتدار معاون محیط زیست تهران و محمد رشیدی مشاور بانک کشاورزی
شنبه ۲۰ اردیبهشت	کتاب امروز، کودکان امروزی‌تر	ملیکه گونیز، نازیلا جواهرپور، دریا ایشیک، فیگس جوشا، الا کاظم، وجدان صالح و منذر غازی
	نقد کتاب‌های «یرجا» و «آخرین مسابقه» به مناسبت ولادت امام رضا(ع) / نشر مهرک	عطیه سادات صالحیان، سمانه خاکبازان، نیلوفر مالک و فاطمه اسکندری
	نسخه اصل یا نسخه ترجمه؟	معصومه توکلی مروج کتاب
	گفت‌وگو با نماینده ناشران کشور هندوستان	
یکشنبه ۲۱ اردیبهشت	فرصت‌ها و تهدیدهای فروش کتاب کودک	شادی شمس، مرضیه علی‌پور، مینو حسن‌پور، مجید تیموری
	ایجاد بازارهای جدید توسط بلاگرهای کتاب	برزو سריزدی نویسنده، فاطمه سیارپور کارشناس نشر و امیرحسین حیدری بلاگر
	تعامل مروجان و ناشران کتاب کودک	زهرآ محسنی فرد، مرجان ریحانیان، سیدعلی کاشفی خوانساری
	پروژه پرسونای نوجوان / مؤسسه تبیان	زهرآ محسنی فرد مدیر پروژه
	پروژه جهانی بلندترین کتاب دنیا / نشر خط‌خطی	برزو سריزدی
	رونمایی کتاب مسابقه نهایی	نیلوفر مالک
	رونمایی مجموعه کتاب «آقای ورزش» زندگی شهید شمس‌پور / نشر لاله‌های سرخ همدان	محمدرضا حاج‌بابایی، سردار مهدی فرجی
	رونمایی از مجموعه گنج قاجار / نشر مهاجر / کتاب‌های درسی دوره قاجار	سیدمehرداد فردیار، محمدحسن محمدی، آرش ابوترابی، علی کاشفی خوانساری

چالش‌های ایجاد و توسعه فروشگاه‌های بزرگ کتاب کودک در ایران	فرشید میرزایی، پدram الوندی، آرش کریمی، مجری کارشناس: مجید تیموری
کتاب‌های درسی دوره قاجار	ابوترابی، علی کاشفی خوانساری
رونمایی از مجموعه گنج قاجار / نشر مهاجر /	سیدمehرداد فردیار، محمدحسن محمدی، آرش
رونمایی مجموعه کتاب «آقای ورزش» زندگی شهید شمس‌پور / نشر لاله‌های سرخ همدان	محمدرضا حاج‌بابایی، سردار مهدی فرجی
رونمایی کتاب مسابقه نهایی	نیلوفر مالک
پروژه جهانی بلندترین کتاب دنیا / نشر خط‌خطی	برزو سריزدی
پروژه پرسونای نوجوان / مؤسسه تبیان	زهرآ محسنی فرد مدیر پروژه
تعامل مروجان و ناشران کتاب کودک	زهرآ محسنی فرد، مرجان ریحانیان، سیدعلی کاشفی خوانساری
ایجاد بازارهای جدید توسط بلاگرهای کتاب	برزو سریزدی نویسنده، فاطمه سیارپور کارشناس نشر و امیرحسین حیدری بلاگر
فرصت‌ها و تهدیدهای فروش کتاب کودک	شادی شمس، مرضیه علی‌پور، مینو حسن‌پور، مجید تیموری
گفت‌وگو با نماینده ناشران کشور هندوستان	
نسخه اصل یا نسخه ترجمه؟	معصومه توکلی مروج کتاب
نقد کتاب‌های «یرجا» و «آخرین مسابقه» به مناسبت ولادت امام رضا(ع) / نشر مهرک	عطیه سادات صالحیان، سمانه خاکبازان، نیلوفر مالک و فاطمه اسکندری
کتاب امروز، کودکان امروزی‌تر	ملیکه گونیز، نازیلا جواهرپور، دریا ایشیک، فیگس جوشا، الا کاظم، وجدان صالح و منذر غازی
بررسی کتاب سیمون بشر و شرحی بر «وب‌سایت و تغییرات اقلیمی» / نشر آبشن	مهندس اقتدار معاون محیط زیست تهران و محمد رشیدی مشاور بانک کشاورزی
پلتفرم‌های دانش بنیان در صنعت نشر	بابک ندرخانی / استارت‌آپ «می‌خوانم»
دیدار با نویسندگان روسیه، ترکیه و هندوستان	
راویان کوچک با حضور هنرجویان و استادان داستان‌نویسی	رحیم مخدومی
کودکان چگونه کتاب می‌خوانند؟	هلگا پاتاکی از روسیه، ملیکه گونیز از ترکیه و آرش تنهایی

تاریخ نشست‌ها	موضوع نشست‌ها	شرکت‌کنندگان هر نشست
دوشنبه ۲۲ اردیبهشت	رونمایی کتاب‌های مرجان ظریفی، نشر مهرک	مسعود کبیری
	رونمایی کتاب‌های پیامبر(ص) نشر پینو بوشهر	ملیحه رسولی، زهرا بختیاری، زهرا جعفرنیا
	رونمایی کتاب شیرین‌تر از خواب، لالایی اقوام و اقلیت‌های دینی ایران، نشر رود آبی	زهرا داوری، مصطفی رحمان دوست
	دیدار با محمد فرحان بن نورافندی / مدیر مالزی bde انتشارات	مترجم خانم دکتر امینی
سه‌شنبه ۲۳ اردیبهشت	بررسی تأثیر حضور ناشران آموزشی در نشر کتاب کودک	عبدالعظیم فریدون / امیر آصفی / قدرت‌اله نیک‌بخت / آرمان اسدی و مدیر نشر سرمشق
	چالش‌های هوش مصنوعی و نشر در ایران	علی محمدپور
	رونمایی «مغنایس سیاه»، نشر قندیل اصفهان	
	رونمایی «دروغی به بزرگی یک فیل» / میچکا	جعفر توزنده‌جانی، شادی پزشک‌نیا
چهارشنبه ۲۴ اردیبهشت	نشست راهکارهای توسعه و تجهیز کتابخانه‌های کشور	نمایندگان کانون / نهاد کتابخانه‌ها / ارشاد / آموزش و پرورش / محمدتقی حق‌بین / قدرت‌الله نیک‌بخت / زهرا محسنی فرد
	رونمایی کتاب دیوار من / نشر قو	علیرضا سیروس راعی، آرمان اسدی، شهرام اقبال‌زاده
	دیدار با نویسنده پیشکسوت آقای فعله‌گری	
	آموزش سینما برای نوجوان	نادیا ترکمان کارگردان و جلیل اکبری صحت کارگردان و منتقد سینما
پنجشنبه ۲۵ اردیبهشت	رونمایی کتاب‌های مرغان ظریفی، نشر مهرک	مسعود کبیری
	رونمایی کتاب‌های پیامبر(ص) نشر پینو بوشهر	ملیحه رسولی، زهرا بختیاری، زهرا جعفرنیا

تاریخ نشست‌ها	موضوع نشست‌ها	شرکت‌کنندگان هر نشست
دوشنبه ۲۲ اردیبهشت	فانتزی در سینمای کودک	فرزاد اژدری، دبیر شورای فیلم اولی‌ها، جلیل اکبری صحت تهیه‌کننده و کارگردان
	چالش آینده کتاب کودک با رشد تکنولوژی	علی محمدپور / برزو سریزدی
	قصه‌های نمایشی و ترجمه چراغ خاموش	مسلم قاسمی
	رونمایی مجموعه کتاب غذاهای تهران	مدیر نشر زرافه، معصومه یزدانی و همکاران
سه‌شنبه ۲۳ اردیبهشت	تغییر ذائقه مطالعه و کتابخوانی در نوجوانان و ایجاد بازارهای جدید	علی محمدپور، دریا سریزدی
	رونمایی کتاب روزی که جبریل مهمان خانه حضرت فاطمه(س) شد	معصومه قاسمی، نرگس صافی
	استاد نادان، کتابخوان دانا: در جست‌وجوی بنیانی نظری برای ضرورت مطالعه و ترویج آن	فاطمه سادات حسینی مروج کتابخوانی و پژوهشگر بنیانی نظری برای ضرورت مطالعه و ترویج آن
	مراسم بزرگداشت مرحوم استاد غلامعلی مکتبی	محمدعلی کشاورز، قدرت‌الله نیک‌بخت، کورش پارسا نژاد
چهارشنبه ۲۴ اردیبهشت	معرفی کارگاه مرورنویسی کتاب کودک	سیدعلی کاشفی خوانساری، زهرا یعقوبی
	رونمایی کتاب غول خمره / به نشر	حمید بابایی، داود امیریان
	ضرورت آموزش‌های حرفه‌ای مرتبط با نشر کتاب کودک و نوجوان	سیدعلی کاشفی، جمال خداپناهی، صدیقه ملایی، منصوره سادات موسوی
	رونمایی کتاب گنج‌های پدری / نشر مهرستان	
پنجشنبه ۲۵ اردیبهشت	رونمایی مجموعه الهام از طبیعت / نشر میچکا	مجید عمیق، جعفر توزنده جانی
	دیدار با ناشران خارجی فلوشیپ کتاب کودک	مترجم بهار نیک‌بخت
	دستان هنرمند / نشر گوی	دکتر عمرانی، خانم کیانی‌نژاد

کودکان کتابخوان بدون مرز

«هلگا پاتاکي» نویسنده و ناشر روس، ادبیات روسی و فارسی را بسیار به یکدیگر نزدیک دانست و به نقش مهم این دوزبان در ادبیات جهان پرداخت. «ملیکه گونیز»، ناشر و دبیر نشر از کشور ترکیه نیز گفت: «ما به عنوان ناشر و نویسنده کودکان هر جای دنیا که باشیم یکدیگر را پیدا می‌کنیم؛ زیرا فهم و نگاه ما یکی است و به راحتی می‌توانیم یکدیگر را درک کنیم.» «آرش تنهایی»، نویسنده، طراح هنری، سردبیر و ناشر نیز با تأکید بر این موضوع که سه کشور حاضر در این نشست، اطلاعات اندکی راجع به یکدیگر دارند، افزود: «یکی از اهدافی که ما در انتشارات فیل در پی آن هستیم آن است که مشاهیر ایران را در وهله اول به کودکان ایرانی و بعد به عنوان وظیفه تاریخی کشورمان، به کودکان سایر کشورها معرفی کنیم و چهره‌هایی که برای نوشتن کتاب انتخاب کرده‌ایم اغلب از میان کسانی هستند که کمتر فیلم یا انیمیشنی درباره‌شان ساخته شده است.»

هوش مصنوعی در کتاب کودک

در نشست تخصصی «چالش‌های هوش مصنوعی و نشر کتاب در ایران» علی محمدپور، دبیر ناشران دیجیتال، ناشر و نویسنده کودک، هوش مصنوعی را دستياری قدرتمند برای ترجمه سریع و آسان متون از زبان‌های مختلف مانند ترکی و فرانسوی و یاری‌رسان در مراحل اولیه تولید کتاب نیز دانست و گفت: «برخی کارشناسان به دلیل مشغله یا کم‌حوصلگی، از هوش مصنوعی برای خلاصه کردن یا تغییر محتوای کتاب‌ها استفاده می‌کنند که این امر می‌تواند به اصالت اثر و حقوق نویسنده لطمه وارد کند.»

بی‌اعتمادی نسل جدید به کتاب‌های ترجمه

معصومه توکلی، معلم کتابخوانی با اشاره به اینکه امروز یک سوم از نوجوانان کتابخوان ایرانی، به زبان انگلیسی یا زبان خارجی دیگری مطالعه می‌کنند، گفت: «بچه‌ها می‌خواهند خودشان تصمیم بگیرند چه بخوانند یا چه نخوانند، نه این که برایشان تصمیم گرفته شود که کجای داستان در ترجمه حذف یا سانسور شود.» وی عوامل تسریع این موضوع در میان نوجوانان را، گروه مرجع نوجوانانی دانست که در دنیای اینترنت فعالند و کتاب معرفی می‌کنند...

دیدار ناشران ایرانی با هیئت‌های نشر عراق و ترکیه

این نشست با سخنرانی ملیکه گونیز از ناشران و نویسندگان کودک و نوجوان کشور ترکیه درباره روند کار و چگونگی نیازسنجی کودکان آغاز شد. در ادامه دریا ایشیک تصویرگر ترک تبار از غنای فرهنگی و تصویرگری در حوزه کتاب کودک و نوجوان ایران صحبت کرد. فیکس جوشار، دیگر نویسنده ترک نیز از ارتباط نویسندگان ترک با مدارس این کشور و چگونگی تعامل با سایر بخش‌های فرهنگی ترکیه گفت. در پایان این نشست نیز آلا کاظم نویسنده عراقی بر ضرورت همسویی نویسندگان حوزه کودک و نوجوان با تحولات روز و شتاب روز افزون آن تأکید کرد.

کتاب‌فروشی حرفه‌ای کودک و نوجوان

مرضیه علی‌پور، مدیر فروش نشر هوپا با اشاره به اهمیت جذب مخاطب و حفظ آن در عرصه نشر، تبلیغ‌های شهری و کتاب‌فروشی‌ها را پل ارتباطی ناشر با مخاطب دانست. مینو حسن‌پور، مدیر فروش نشر مهرسا بر بهره‌گیری از دنیای مجازی برای تبلیغ، معرفی و فروش کتاب تأکید کرد. پیام مصلح، مشاور فروش نشر فیلم نیز با اشاره به اینکه کتاب‌فروشی‌های بخش کودک نسبت به گذشته بزرگ‌تر شده‌اند، به حرفه‌ای‌تر شدن کتاب‌فروشی‌ها و شناسایی مخاطبان بر اساس سلیقه و سطح سواد و دانش آنها پرداخت.

ضرورت تدوین و تدریس اصول متن‌پژوهی

در نشست «کتب درسی قاجار؛ گنجینه‌ای برای امروز» آرش ابوترابی همدانی، استاد سابق دانشگاه جورجیا بر ضرورت تصحیح انتقادی و متن‌پژوهی آثار قاجاری تأکید و ابراز امیدواری کرد زیرساخت‌های نظری این حوزه تدوین و مهارت‌های تخصصی آن ترویج گردد. مهرداد فردیار، پژوهشگر تاریخ کتب درسی نیز تأکید کرد مجموعه کاملی از کتب درسی قاجار در دست نیست و بررسی و بازنشر این آثار اهمیت فراوانی دارد. سیدعلی کاشفی خوانساری، مورخ ادبیات کودک نیز غلامرضا رشید یاسمی را نخستین پژوهنده کتب کودک قاجار و حسین احمدی‌پور را اولین بازنشرکننده این آثار برشمرد. همچنین محمدحسن محمدی، دانش‌آموخته تاریخ و مدیر نشر مهاجر بر اهمیت این آثار از منظر ارزش‌های درون‌زمانی و برون‌زمانی تأکید کرد.

بلاگر کتاب؛ پلی میان ناشر و مخاطب

فاطمه سیارپور، کارشناس نشر کودک و نوجوان گفت: «یکی از دلایلی که بلاگرهای کتاب توانسته‌اند موفقیت‌های بسیار بهتری نسبت به ناشران کسب کنند، آن است که آنها می‌توانند روی یک ژانر خاص تمرکز کنند؛ امری که به دلیل تنوع ژانر برای ناشران امکان‌پذیر نیست.» امیرحسین حیدری، بلاگر کتاب نیز در این نشست جلد کتاب را به وکیلی تشبیه کرد که قرار است کمتر از چند ثانیه از محتوای کتاب دفاع کند و افزود: «یکی از موضوعاتی که ناشران خارجی خیلی به آن اهمیت می‌دهند و آن را با وسواس و سخت‌گیری بسیاری انجام می‌دهند، جلد کتاب‌هاست؛ مسئله‌ای که ناشران داخلی چندان به آن اهمیت نمی‌دهند.»

نشست تعامل مروجان و ناشران

نشست تعامل مروجان و ناشران کتاب کودک و نوجوان ۲۰ اردیبهشت در سرای اهل قلم کودک و نوجوان نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران برگزار و بر ضرورت تشکیل انجمن مروجان کتاب کودک تاکید شد.

در این نشست مرجان ریحانیان، سید علی کاشفی خوانساری و دکتر زهرا محسنی فرد در کنار جمعی از مروجان کتاب کودک به بررسی ضرورت، ابعاد و آسیب‌شناسی ارتباط میان مروجان و ناشران پرداختند.

در ابتدای نشست کاشفی خوانساری، نویسنده و مدرس ترویج به تشریح معنا و مصادیق کتاب کودک و نقش مروجان در چرخه صنعت نشر پرداخت و به دسته‌های مختلف مروجان از گونه‌های قدیمی تر همچون کتابداران، روزنامه‌نگاران و منتقدان تا نمونه‌های به نسبت نوظهور همچون تسهیل‌گران، بلاگرها و مربیان کتابخوانی اشاره کرد. مرجان ریحانیان، مروج کتابخوانی و عضو شورای کتاب کودک نیز ابعاد فرهنگی و علمی کار مروجان را تبیین کرد و تفاوت‌های جدی ایشان را با آن دسته از فعالان فضای مجازی که بدون دانش لازم و صرفاً برای درآمد اقتصادی و خودنمایی به معرفی کتاب می‌پردازند برشمرد.

دکتر زهرا محسنی فرد، پژوهشگر و مروج کتاب به نقش و ضرورت اجتماعی فعالیت مروجان فراتر از ابعاد فردی کتابخوانی اشاره کرد و ضرورت مطالعات علمی در این حوزه و شکل‌گیری تشکل مروجان را مورد تاکید قرار داد.

شکوفه صمدی، مروج و مربی کتابخوانی از دوره‌های آموزشی کاشفی خوانساری برای ترویج کتابخوانی در فضای مجازی که در چهار سال گذشته برگزار شده و گروه‌های مجازی تشکیل شده میان مروجان یاد کرد و تشکیل انجمن مروجان کتاب کودک را راهگشا دانست.

طیبه اژدای، مروج کتابخوانی و تسهیل‌گر اهمیت تلاش‌های علی اصغر سیدآبادی و همکارانش را در دوره‌های قبل وزارت ارشاد برای ایجاد شبکه مروجان و باشگاه‌های کتابخوانی یادآور شد.

ریحانه قاسم رشیدی، مروج کتاب و مجری دوره‌های گردشگری کودکان هم‌اهمیت حفظ استقلال مروجان از ناشران و کتابفروشان و اولویت‌های تربیتی و ادبی مروجان در انتخاب کتاب مناسب را مورد تاکید قرار داد. در ادامه سمیرا ملکوتی، زهرا حاجی رحیمی، ملیحه شاه‌رخی، نسترن کیانی، فاطمه گل حقیقت و مژده بذریشه از دیگر مروجان کتاب کودک به طرح دیدگاه‌ها و پیشنهاد‌های خود درباره موضوع جلسه پرداختند. تفاوت کار ترویج با تبلیغات و بازاریابی، ترویج به مثابه مسئولیت اجتماعی ناشران، نقش شبکه‌های اجتماعی کتاب‌محور و لزوم جلسات مشترک میان ناشران و مروجان از دیگر مباحث مطرح شده در این جلسه بود.

در این نشست محمدتقی حق‌بین مدیر کتابفروشی باغ کتاب در شهر اهواز و زهرا نعمت‌اللهی از مدیران نشر مهرسا به بیان دغدغه‌های صنف خود در تعامل با مروجان پرداختند.

در پایان جلسه، کاشفی خوانساری یادآور شد روزگاری بحث بر سر این بود که کار نشر و نویسندگی کارهایی صرفاً عاشقانه است و کسب‌وکار اقتصادی نیست؛ اما امروز می‌دانیم که این کارها همزمان خدمتی عاشقانه و کسب‌وکاری حرفه‌ای هستند. ترویج کتاب در اشکال مختلف خود نیز از همین قاعده پیروی می‌کند و باید سازوکار اقتصادی پیدا کند و امیدوارم پیگیری‌های همین جمع به زودی به تشکیل انجمن مروجان کتاب کودک بینجامد.

اولین فلوشیپ نمایشگاه کتاب تهران

فلوشیپ نمایشگاه کتاب تهران، یکی از مهم‌ترین رویدادهای فرهنگی سی و ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران بود که برای اولین بار برگزار می‌شد. این رویداد در سال جاری به کتاب کودک و نوجوان اختصاص داشت و میزبان ناشران داخلی و خارجی و انجمن‌های فعال در حوزه کودک بود. فلوشیپ تهران به همت انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک زیر نظر بخش بین‌الملل نمایشگاه برپا شد و کوشید در چارچوب برنامه‌های حمایتی گزنت، زمینه انتشار برخی از آثار برجسته ادبیات کودک ایران را فراهم کند.

علیرضا نوری زاده
مدیر فلوشیپ نمایشگاه

نخستین دوره «نشریاری (فلوشیپ) کودک و نوجوان تهران» به عنوان یک رخداد نوآورانه در حوزه نشر ایران با حضور بیش از ۳۲ ناشر داخلی و ۳۲ ناشر خارجی از ۲۰ کشور شامل ایتالیا، عمان، ترکیه، هند، چین، عراق، مغولستان و چند کشور دیگر، بیش از ۸۰ عنوان کتاب کودک و نوجوان ایران را به نمایش گذاشت

علیرضا نوری‌زاده، مدیر نخستین نشریاری (فلوشیپ) کتاب کودک و نوجوان تهران، ضمن تاکید بر جایگاه راهبردی ادبیات کودک در توسعه فرهنگی و آموزشی، معتقد است که چشم‌اندازی روشن برای ارتقای کیفیت نشر و توسعه بازارهای صادراتی فراهم شده است.

در این برنامه بیش از ۴۰۰ قرار ملاقات تجاری انجام شد. همچنین چند کارگاه تخصصی با حضور ۱۵ سخنران داخلی و خارجی برگزار گردید

انجمن چه کرد؟

پیش از آغاز نمایشگاه، نمایندگان انجمن در کنار کارشناسانی دیگر، ناشران شایسته حضور در فلوشیپ و کتب شایسته حمایت را از میان کتب ارسال شده از سوی ناشران گزینش کردند.

در روزهای برگزاری فلوشیپ، نمایندگان انجمن نویسندگان کودک و نوجوان نشست‌هایی با ناشران کشورهای ترکیه، مغولستان، روسیه، عراق، اندونزی، پاکستان، عمان، عربستان و چین برگزار کردند. انجمن نویسندگان کودک و نوجوان، همراه با دیگر نهادهای فعال حوزه کودک تلاش کرد تا معرفی شایسته‌ای از برنامه‌های آموزشی و فرهنگی خود ارائه دهد.

در طول فلوشیپ، نمایندگان انجمن، خانم‌ها سولماز خواجه‌وند، شهلا انتظاریان و نسترن فتحی، با ارائه بروشور و توضیحاتی از عملکرد انجمن، توانایی‌ها و دستاوردهای ادبیات کودک را به ناشران و مهمانان خارجی معرفی کردند. میز انجمن شاهد بازدید گسترده ناشران خارجی و مشاورانشان بود و فرصتی طلایی برای شبکه‌سازی میان فعالان ادبیات کودک و نوجوان و ایجاد پیوند میان تولیدکنندگان محتوا و ناشران فراهم آمد.

یکی از نکات برجسته حضور انجمن، تعامل مستقیم با ناشران خارجی بود. این حضور نه تنها موجب ارتقای آگاهی عمومی درباره ادبیات کودک ایران شد، بلکه فرصت‌های همکاری با ناشران خارجی، شناساندن فعالیت‌ها و اهداف انجمن به جامعه گسترده‌تر و ارتقای نقش انجمن به عنوان مرجعی معتبر در حوزه ادبیات کودک را فراهم آورد. همچنین، این تجربه موجب دریافت بازخوردهای ارزشمند درباره نیازها و روندهای نوین ادبیات کودک شد که می‌تواند در برنامه‌ریزی‌های آینده نقش موثری ایفا کند.

نمایندگان انجمن همچنین پس از پایان نمایشگاه در نشست نقد و بررسی فلوشیپ در دفتر انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک شرکت کردند و پیشنهادهای خود را برای دوره‌های آینده ارائه دادند.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران
TEHRAN INTERNATIONAL
BOOK FAIR

مهمانی

از دیگر فعالیت‌های انجام شده در این فلووشیپ، نشست دوستانه نویسندگان ادبیات کودک ایران با ناشرانی از کشورهای ترکیه، عراق و روسیه در تاریخ ۱۸ اردیبهشت و با حضور معاون فرهنگی وزارت ارشاد، بود. این نشست با حضور تعدادی از اعضای هیات مدیره انجمن و چند نفر از دیگر نویسندگان برجسته شامل آقایان و خانم‌ها محبوبه نجف‌خانی، افسون امینی، نسترن فتحی، شهلا انتظاریان، سولماز خواجه‌وند، عباس جهانگیریان، حمیدرضا شاه‌آبادی، سیدعلی کاشفی خوانساری، محسن هجری و فرهاد حسن‌زاده برگزار شد. مهمانان خارجی در این نشست درباره انگیزه‌های خود برای آشنایی بیشتر با ادبیات کودک ایران و نیازهای روز کشورشان در بهره‌مندی از آثار تألیفی ایرانی صحبت کردند. نمایندگان ایرانی نیز ضمن خیرمقدم، ظرفیت‌های ادبیات کودک ایران را تشریح کرده و بر ادامه این همراهی و ارتباط دوسویه تأکید کردند.

فتح‌الله فروغی دهکردی

بخشی از یادداشت

رئیس محترم هیات مدیره

انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک و نوجوان

اینجانب به عنوان نماینده انجمن در شورای سیاستگذاری فلووشیپ کتاب تهران حاضر و بر ظرفیت کتاب کودک ایران تأکید و خواستار این شدم که در گام اول کتاب کودک در اولویت قرار گیرد که مورد تصویب اعضای شورا قرار گرفت و در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در سال ۱۴۰۳ (پیش فلووشیپ) و در نمایشگاه سال ۱۴۰۴ (نخستین فلووشیپ کتاب تهران) با محوریت کتاب کودک شکل گرفت.

به دلیل مشارکت بین بخشی برای تولید کتاب کودک و در راستای هم‌افزایی صنفی، انجمن کوشش نمود از حضور تشکل‌هایی مانند انجمن‌های نویسندگان و تصویرگران برای فرایند و استمرار اقدامات آتی بهره‌گیرد. این اقدام اگر چه با سختی‌های اجرایی روبه‌رو بود؛ اما زمینه‌های لازم را برای نقش‌پذیری تشکل‌ها فراهم ساخت و نتایج مثبتی به همراه آورد.

در اواخر سال ۱۴۰۳ شورای سیاستگذاری فلووشیپ کتاب تهران برگزاری این رویداد را مورد تصویب قرار داد و برای اجرا، مسئولیت عقد تفاهم‌نامه با آژانس ادبی اینترتوما‌ی ترکیه به لحاظ بهره‌بردن از ظرفیت آن آژانس برای معرفی فلووشیپ بر عهده انجمن واگذار شد. همچنین مسئولیت انجام امور ناشران داخلی شامل اطلاع‌رسانی، ثبت نام، تهیه پرسشنامه‌ها و انتخاب ناشران و آثار آنان و نیز نشست‌های جنبی را انجمن عهده‌دار شد.

پس از بررسی‌های لازم و اقدامات ضروری فرایند برگزاری، اولین فلووشیپ کتاب تهران همزمان با سی و ششمین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در مصلی امام خمینی (ره) برگزار شد که می‌توان آن را به عنوان یکی از دستاوردهای مثبت و مؤثر این دوره از نمایشگاه تلقی کرد. امید بر آن است که این فعالیت در دوره‌های بعدی استمرار یابد.

دیدگاه نمایندگان انجمن

شهلا انتظاریان

برنامه فلووشیپ با حضور مهمانان خارجی فرصتی برای آشنایی و نیز تبادل اطلاعاتی و فرهنگی بین کشورهای شرکت‌کننده بود و امیدواریم در سال‌های بعد شاهد حضور چشمگیرتر کشورها فارغ از مسائل سیاسی باشیم. همیشه تجربه‌های اول با کاستی‌هایی از جمله عدم برنامه‌ریزی دقیق همراه است که در صورت ادامه، قابل اصلاح است. شرکت انجمن در فلووشیپ برای معرفی این نهاد فرهنگی به شرکت‌کنندگان خارجی بود اما آنها بیشتر با هدف انتخاب کتاب و خرید کپی رایت آمده بودند و از ما به عنوان نماینده انجمن فهرست کتاب می‌خواستند. از آنجایی که سطح و سلیقه‌ی مخاطبان کتاب ایرانی بالاتر از کشورهای منطقه است و همچنین به دلیل عدم رعایت قانون کپی رایت در ایران، امکان انتخاب کتاب‌های کشورهای شرکت‌کننده جهت ترجمه به فارسی محدود بود.

انجمن نویسندگان کودک و نوجوان، به عنوان یکی از نهادهای فعال و تاثیرگذار در عرصه ادبیات کودک و نوجوان ایران، همواره در تلاش است تا زمینه رشد و توسعه ادبیات کودک را فراهم کند. حضور انجمن در فلووشیپ فرصت مغتنمی بود تا فعالیت‌های انجمن در سطح ملی و بین‌المللی برای مهمانان خارجی فعال در حوزه کودک معرفی شود و تعامل مستقیم با جامعه ادبی و ناشران خارجی برقرار گردد. حضور انجمن در فلووشیپ نمونه‌ای موفق از همکاری میان نویسندگان و ناشران بود و اهمیت استمرار مشارکت در چنین رویدادهایی را نشان داد. انجمن با امید به توسعه بیشتر ادبیات کودک، اعضا و علاقه‌مندان را دعوت می‌کند تا در مسیر ارتقای فرهنگی کودکان در عرصه تعاملات جهانی مشارکت فعال داشته باشند.

سولماز خواجه‌وند

حضور انجمن نویسندگان کودک و نوجوان در برنامه‌های متنوع تخصصی در نمایشگاه کتاب، حضوری نویدبخش برای احیای سنت گفتگو و مباحثه و همچنین تقویت پایه‌های نظری و تجربی فعالان این حوزه بود. امید است که در سال‌های آینده نیز انجمن نویسندگان کودک و نوجوان با برگزاری این دست برنامه‌ها جریان‌ساز حوزه‌ی ادبیات کودک و نوجوان باشد. چراکه به عنوان بخش تأثیرگذار و مهمی از بدنه فرهنگ کشور، مرجع خوبی برای گردهمایی عناصر تأثیرگذار ادبیات کودک و نوجوان ایران است.

نسترن فتحی

نقد رسانه‌ها

این رویداد غیر قابل توجه بود. سپردن تعاملات بین‌المللی فلووشیپ به یک آژانس از کشور ترکیه و مسکوت گذاشتن سایر ظرفیت‌های داخلی و خارجی برای ارتقای سطح کیفی مهمانان این رویداد هم خالی از منفعت به نظر می‌رسید. گمنامی اکثر ناشران خارجی راه یافته به این رویداد و راهیابی برخی ناشران ایرانی کم‌سابقه و غیرفعال در عرصه تألیف به فلووشیپ را هم می‌توان به این فهرست افزود.

خبرگزاری خبرآنلاین، ۲۴ تیر ۱۴۰۴

نمایشگاه کتاب تهران بالاخره در سی و ششمین دوره خود فلووشیپی برای تسهیل و تشویق خرید حق نشر کتب کودک و نوجوان ایران برگزار کرد. این رویداد دستاوردی بزرگ و از مهم‌ترین نقاط تمایز و موفقیت این نمایشگاه محسوب می‌گردد. البته سپردن برپایی این رویداد به انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک و حذف و چشم‌پوشی از سایر نهادهای انجمن‌های مرتبط با کتاب کودک و نوجوان در سیاستگذاری و اجرای

دیگر به جای محدود کردن تخیل کودک، به آن بال و پری تازه می‌دهند. او سال ۱۳۹۶ در مراسم افتتاحیه هفته تصویرگری با اشاره به اولین تجربیات خود در عرصه تصویرگری گفته بود: «بی‌شک نقش انتشارات فرانکلین در شکل‌گیری تصویرگری نوین ایران غیر قابل انکار است و من برای نخستین بار تصویرگری کتاب را با این مجموعه انتشاراتی آغاز کردم که با گذشت زمان همچنان نخستین کتابی که تصویرگری کردم را بهترین کارم نیز می‌دانم... زمانی که ما به عنوان تصویرگر کارمان را آغاز کردیم نه نامی از گرافیک و تصویرسازی بود و نه منابعی برای تصویرسازی در اختیار داشتیم و منبع الهام ما بیشتر کتاب‌های امپرسیونیست‌ها بود؛ اما من و همکارانم به مرور با دیدن آثار تصویرگری خارجی توانستیم از نقاشی فاصله بگیریم و راه خودمان را پیدا کنیم. من در این ۶۰ سال که به عنوان تصویرگر کار می‌کنم روزم را با عشق تصویرگری شب کرده‌ام و شب‌ها نیز با عشق تصویرگری به خواب رفته‌ام و تا جایی که توان داشته‌ام در این عرصه کار کرده‌ام و با گذشت زمان از تلاشی که این عرصه انجام داده‌ام لذت می‌برم و خوشحالم که توانسته‌ام به هدفم برسم.»

غلامعلی مکتبی هجدهم اردیبهشت ماه ۱۴۰۴ درگذشت و در زادگاهش اهواز به خاک سپرده شد.

و جوان؛ نقاشی و تصویرگری حدود ۵۰ کتاب شعر و داستان برای کودکان و نوجوانان از جمله «حسنی تو شهر قصه»، «حسنی نگویه دسته گل»، «پسته دهان بسته»، «آسمان دریا شد»، «آسمان هنوز آبی است»، «از همه بهتر مامان من»، «بابای من قشنگ است»، «بازی ابرو باد»، «باغ فرشته‌ها» و «پس کی برف می‌بارد؟» و همچنین داوری جشنواره‌های تصویرگری از دیگر فعالیت‌های اوست.

کسب دیپلم افتخار از دوسالانه تصویرگری براتیسلاوا (BIB)؛ لوح تقدیر ویژه چهارمین جشنواره کتاب کودک و نوجوان؛ جایزه بهترین تصویرگری کتاب کودک پنجمین جشنواره مطبوعات کودک و نوجوان؛ جایزه بهترین کتاب هفتمین جشنواره کتاب کودک و نوجوان؛ تقدیر انجمن تصویرگران کتاب کودک و جایزه ویژه هیئت داوران ششمین دوسالانه تصویرگری تهران از جمله افتخارات غلامعلی مکتبی طی دوران حیاتش است. بنیاد نخبگان استان تهران در سال ۱۳۹۶ مراسم تکریمی برای او برگزار کرده بود.

مکتبی در نقاشی‌هایش، تخیل کودک را آزاد می‌گذاشت و این موضوع در ترکیب‌بندی‌ها و رنگ‌آمیزی‌های نقاشی‌های وی به روشنی دیده می‌شود. رنگ‌های روشن و شاد، نوع خطوط و چهره‌پردازی‌ها و ایجاد فضایی کودکانه در این نقاشی‌ها از یک سو با متن کتاب همراه و همخوان هستند و از سوی

غلامعلی مکتبی سوم اردیبهشت سال ۱۳۱۳ در اهواز متولد شد. او پس از پایان دوره دبیرستان، برای ادامه تحصیل به تهران آمد و به دانشکده هنرهای زیبا رفت. مکتبی از آموزش استادانی همچون علی‌محمد حیدریان، جواد حمیدی و محمود جوادی‌پور بهره گرفت و با دنیای نقاشی آشنا شد.

مکتبی تصویرگری کتاب کودک را در انتشارات فرانکلین آغاز کرد. وی پس از گذراندن دوره کامل نقاشی در دانشکده هنرهای زیبای تهران، به عنوان دانشجوی ممتاز برای تحصیل در رشته نقاشی به فرانسه رفت و به مدت شش سال در بوزار پاریس زیر نظر استادانی همچون «ژان سووربی» و «روژه شاستل» فراگرفتن هنر نقاشی را ادامه داد.

مکتبی از سال ۱۳۳۶ تا ۱۳۴۶ و از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۸۰ بر تصویرگری کتاب‌های آموزشی ایران نظارت داشت. او کارشناس راهنمای گروه تصویرگری دوره جدید کتاب‌های درسی بود و همراه با نقاشانی چون نورالدین زرین‌کلک، پرویز کلانتری و محمدزمان زمانی از پیشگامان تصویرگری کتاب‌های درسی ایران به شمار می‌رود. تدریس نقاشی و تصویرگری در دانشگاه‌های تهران؛ همکاری با انتشارات فرانکلین؛ تصویرگری برای نشریات پیک و رشد کودک، نوآموز، دانش‌آموز، نوجوان

هنرمندی که با عشق تصویرگری به خواب رفت

زهرة مسکنی

نقد نقد، کتاب‌های نقد و منتقدان

تجدید قوا در جلسات نقد و پژوهش در انجمن نویسندگان کودک و نوجوان

ژاله معینی

هیئت مدیره انجمن نویسندگان کودک و نوجوان با توجه به اهمیت نقد در رشد و بالندگی ادبیات کودک و نوجوان، تصمیم به برگزاری جلسات «نقد و پژوهش» گرفته است. این برنامه که در راستای احیای جریان نقد و تحلیل ادبیات کودک و نوجوان برگزار می‌شود و به موضوعات مختلفی همچون مباحث نظری، زیبایی‌شناسی، تاریخ و چگونگی تحلیل ادبیات کوک و نوجوان می‌پردازد. هدف اصلی این برنامه، ترغیب منتقدان، نویسندگان و پژوهشگران به نگارش نقد و مقالات نظری در حوزه ادبیات کودک و نوجوان است. این جلسات همچنین در پی جبران کمبود فعالیت‌های نقد در سال‌های اخیر و احیای مجلات تخصصی نقد و جشنواره‌های مرتبط است.

نفس تازه نقد در انجمن نویسندگان کودک و نوجوان

جریان خاموش نقد در ادبیات کودک و نوجوان، که سال‌ها با تعطیلی مجلات تخصصی، جشنواره‌ها و خاموشی جلسات ماهیانه، به حاشیه رانده شده بود، از مرداد ۱۴۰۳ بار دیگر جان گرفت. انجمن نویسندگان کودک و نوجوان با راه‌اندازی سلسله جلسات «نقد و پژوهش» کوشید این جریان را دوباره به حرکت درآورد؛ نتیجه این تلاش برگزاری ۱۳ نشست (از جمله دو جلسه آنلاین) از مرداد تا اسفند سال ۱۴۰۳ بود. این جلسات از استقبال نسبی مناسبی (حداقل ۲۰ و حداکثر ۵۰ شرکت‌کننده) برخوردار بود و بازتاب مناسب آن در خبرگزاری‌های گوناگون نشان از عطش جامعه ادبی برای احیای دوباره نقدنویسی داشت. در پایان سال، به منظور تأمل و بازنگری، جلسات برای مدتی متوقف شد تا فرصت اندیشیدن به مسیر آینده فراهم شود. بهار ۱۴۰۴، فرصتی برای تجدید قوا بود. در سه جلسه هماهنگی با حضور بیش از ده تن از اعضای فعال، نقدها و پیشنهادهای شنیده شد، تجربه‌ها مرور شد و تصمیمی تازه برای ادامه راه گرفته شد.

۱

سی مرداد ۱۴۰۳ - سفر به دنیای نقد کتاب کودک

اولین گام در این سفر بلند، بررسی وضعیت امروز نقد کتاب کودک بود؛ جایی که از دغدغه‌ها و چالش‌های امروز نقد آثار کودکانه گفتیم تا بتوانیم به ریشه‌های مشکلات نگاه کنیم و مسیر جدیدی بیابیم.

۲

بیست شهریور ۱۴۰۳ - گسترش قلم‌های نقد

در این نشست، سوال مهم این بود: چطور می‌توان نقدنویسی در زمینه ادبیات کودک را گسترش داد؟ از راه‌های عملی و نظری تا توصیه‌های عملی برای بهبود وضعیت نقد کودکانه، این جلسه به مثابه یک نقشه راه برای منتقدان و نویسندگان بود.

۳

سه مهر ۱۴۰۳ - فانتزی در افسانه‌های ایرانی

یک گام به عقب به دنیای افسانه‌ها و داستان‌های قدیمی ایرانی برداشتیم تا کتاب «فانتزی در افسانه‌های عامیانه ایرانی» نوشته ناصر شیرازی را بررسی کنیم. در این جلسه، به عمق اسطوره‌ها و نقش فانتزی در داستان‌های کودکانه پرداختیم.

۴

هفده مهر ۱۴۰۳ - نقد تصویرگری کتاب کودک

این جلسه، به پژوهش «ممیزه‌های نقد تصویرگری کتاب کودک»، اثر سیدعلی محمد رفیعی اختصاص داشت. بحثی مهم و قابل تأمل، از هنر تصویرگرها و تاثیر آن بر شکل‌گیری دنیای کودکانه، تا نقد و ارزیابی ابعاد بصری کتاب‌های کودک میان شرکت‌کنندگان شکل گرفت.

۱ آبان ۱۴۰۳ - آینده کودکی در دنیای ادبیات

کتاب «آینده کودکی» ترجمه علیرضا کرمانی، به عنوان مبنای بررسی‌های این جلسه انتخاب شد. بحث‌های عمیق درباره دنیای آینده کودکان و چگونه ادبیات می‌تواند در این مسیر نقش ایفا کند، محتوای اصلی این نشست را تشکیل داد.

ساختار نمایشنامه‌های کودک

در این نشست، کتاب «ساختار نمایشنامه‌های کودک و نوجوان» نوشته نسرین اسدی بررسی شد. مطالعه ویژگی‌های فرمی و محتوایی در نمایشنامه‌ها باعث شد تا بینش‌های جدیدی از ادبیات نمایشی کودک مورد بررسی قرار گیرد.

۲۹ آبان ۱۴۰۳ - نگاه بین‌المللی به نقد ادبیات کودک

بررسی دو مجله یعنی «نشریه بین‌المللی مطالعات ادبیات کودک و نوجوان» و «دوفصلنامه فارسی و کردی نقد ادبیات کودک» این جلسه را به یک پنجره جهانی به روی دنیای نقد ادبیات کودک تبدیل کرد.

۱۳ آذر ۱۴۰۳ - شعر خردسالان و مفاهیم دینی

کتاب «شعر خردسالان و آموزش غیرمستقیم مفاهیم دینی» نوشته پیوند فرهادی در این جلسه بررسی شد؛ تلاقی ادبیات کودک با مفاهیم دینی، که به ابعاد معنوی شعر کودک می‌پردازد.

۱ دی ۱۴۰۳ - بررسی ارکان ادبیات کودک (آنلاین)

در نخستین جلسه آنلاین، کتاب «ارکان ادبیات کودک» نوشته مهدی حجوانی مورد نقد و بررسی قرار گرفت. در این نشست از عناصر پایه‌ای ادبیات کودک تا ارکان ساختار ادبیات، به عمق تئوریک و بنیادی ادبیات کودک پرداختیم.

۱۱ دی ۱۴۰۳ - کلر ژوبرت و جهان آثارش

در این جلسه با بررسی کتاب «زندگینامه و آثار کلر ژوبرت» نوشته فاطمه رضایی به زندگی و آثار این نویسنده برجسته پرداختیم و با آثار و دنیای فکری این نویسنده آشنا شدیم.

۲ بهمن ۱۴۰۳ - نقد کتاب‌های درسی قاجاری

کتاب «فهرست کتاب‌های درسی در کتابخانه آیت‌الله العظمی بروجردی» نوشته مجید جلیسه در این نشست بررسی شد. این بررسی گامی در قلمرو ارزیابی پیشینه ادبیات کودک در ایران بود.

۱۶ بهمن ۱۴۰۳ - نقدهای ادبیات کودک در دوره پهلوی

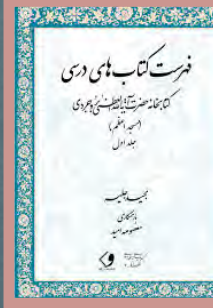
در این جلسه، جلد دوم کتاب «خواندنی‌های نوباوگان ایران» نوشته سیدعلی کاشفی خوانساری مورد نقد و بررسی قرار گرفت. کتابی که به بررسی نقد و مباحث نظری ادبیات کودک در مطبوعات ایرانی قبل از سال ۱۳۳۶ می‌پرداخت.

۱۴ اسفند ۱۴۰۳ - گونه‌شناسی ادبیات کودک (آنلاین)

آخرین جلسه از دوره اول، به بررسی کتاب «گونه‌شناسی نوشتارهای ادبی نثریات کودک و نوجوان» نوشته محدثه مؤذنی‌راد گذشت. این کتاب با نگاهی تحلیلی انواع نوشتارهای ادبی در نثریات کودک و نوجوان را مورد بررسی قرار می‌داد.

جلسات «نقد و پژوهش» انجمن نویسندگان کودک و نوجوان، فرصتی برای به اشتراک‌گذاری تجربیات و دیدگاه‌ها و همچنین پلی برای بازسازی و تقویت نقد ادبی در این حوزه ایجاد کرده است. این برنامه با تمرکز بر بررسی آثار نظری و ترویج تحلیل‌های بنیادی در ادبیات کودک، تلاش می‌کند به دنیای نقد و پژوهش جان تازه‌ای ببخشد و می‌تواند الهام‌بخش نسل جدید منتقدان باشد.

دل نگرانی مادر بزرگ برای همه اعضای خانواده

دیدوبازدید مجازی بافریده فرجام

فریده فرجام نویسنده نامدار و عضو پیشکسوت انجمن سال هاست در کشور هلند زندگی می‌کند. او چند ماه قبل نود سالگی خود را جشن گرفت. فریده فرجام در جریان جنگ دوازده روزه تحمیلی نگران دوستان و همکاران و هم صنفان خود در انجمن نویسندگان کودک و نوجوان بود و با ارسال این ایمیل کوتاه، نگرانی و همراهی زیبای خود را به نمایش گذاشت.

به این بهانه، دیدار این شماره را به ملاقاتی مجازی با مسن ترین عضو انجمن اختصاص داده‌ایم و کارنامه او را خیلی کوتاه مرور می‌کنیم.

زهره شیخی

فریده فرجام

امیدوارم سلامت و دور از خطر باشید.

ما همراه و يك دل با شما هستیم؛

مثل شما نگرانیم .

نگران جان مردم هستیم. نگران از دست رفتن ذخایر

فرهنگی ، تاریخی و هنری هستیم.

با مهر و احترام

فریده فرجام

۲۲ دی سال ۱۳۱۷در تهران متولد شد. در ده سالگی شعر می‌سرود و نمایش اجرا می‌کرد. دوران دبستان را در تهران گذراند و تحصیلات دبیرستان را در تهران و پاریس به پایان رساند. کار ادبی خود را با نوشتن داستان کوتاه از سال ۱۳۳۰آغاز کرد. فرجام در سال ۱۳۳۶در فرانسه و در رشته زبان و ادبیات فرانسه مشغول به تحصیل شد و مدرک کارشناسی گرفت. کارگردانی تئاتر را در کنسرواتوار و نزد استلا ادلر فراگرفت و در کنسرواتوار لی استراسبرگ نیویورک هنرپیشگی و کارگردانی آموخت و نزد جک گارفین در نیویورک و پاریس آموزش دید و نمایشنامه‌نویسی را از سال ۱۳۳۶آغاز کرد. او اولین نمایش نویس زن ایرانی است.

نخستین کار کودکانه ی او به نام «حسنی» در سال۱۳۳۹، منتشر شد. در سال های ۱۳۴۱و ۱۳۴۲برای شرکت در سمینار فرهنگی کشورهای درحال رشد به سفر رفت و دی ماه همان سال در کتابخانه بین‌المللی کودکان و نوجوانان مونیخ موضوع مذهب و سیاست در کتاب‌های کودکان را به عنوان طرح مطالعاتی خود برگزید و بخش کتاب‌های فارسی کودکان را در این کتابخانه راه‌اندازی کرد. دهه سی آثاری برای کودکان نوشت و از موسسان شورای کتاب کودک شد. به نحوی که در میان ۳۷ عضو موسس شورای کتاب کودک در سال۱۳۴۱وی از معدود کسانی است که در آن زمان کتاب کودک چاپ شده دارد. همچنین او در میان ۴۹ موسس کانون نویسندگان ایران در سال۱۳۴۷تنها زن نویسنده ادبیات کودک است. او در ابتدای تشکیل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به واحد انتشارات آن پیوست و تا سال ۱۳۴۸ در کانون فعالیت کرد و سپس از این مجموعه استعفا داد. او آثار فراوانی در زمینه شعر و نمایشنامه برای بزرگسالان، اجرای صحنه‌ای تئاتر، کارگردانی فیلم و سایر فعالیت‌های سینمایی دارد.

شروع همکاری با کانون

فریده فرجام نخستین نویسنده‌ای است که در کانون شروع به کار کرده: «به خانم لیلی امیراجمند پیشنهاد کردم که قسمت انتشارات را درست کنیم، چون کتابخانه بدون کتاب معنی ندارد. در آن زمان، ما کتاب مناسب برای کودکان نداشتیم. سپس کتابخانه‌ی مرجع را پیشنهاد و سرپرستی کردم چون خودم در کتابخانه مرجع جوانان در مونیخ، ادبیات کودکان دنیا را مطالعه کرده بودم.»

بریده جراید

... همسر شاه سابق ایران این افسانه قدیمی بازنویسی‌شده به دست هانس کریستین اندرسن (دختر دریا) را به فارسی ترجمه و توسط وزارت فرهنگ و هنر منتشر کرد. در همان ایام بحث راه‌اندازی کانون پرورش فکری کودکان هم مطرح بود و اعلام شد درآمد این کتاب که با شمارگانی وسیع توسط همه ادارات دولتی خریداری می‌شد به کانون اختصاص خواهد یافت. به این ترتیب این کتاب اولین کتابی است که منافعتش به کانون تعلق گرفت و با کانون نسبت یافت. با این حال کتاب متعلق کانون نبود و ناشری به جز کانون داشت. ... کتاب دخترک دریا چند سال بعد به انتشارات کانون پرورش فکری منتقل و آنجا هم چند بار منتشر شد. ... اولین کتابی که با آرم کانون پرورش در اسفند ۱۳۴۵منتشر شد، «مهمان‌های ناخوانده» بود. هر چند که سفارش و ویرایش و آماده‌سازی آن در کانون انجام نشده بود. ... در پشت جلد کتاب‌های کانون در دهه چهل نام مهمان‌های ناخوانده به عنوان اولین کتاب کانون ذکر شده اما در دهه پنجاه اسناد و شماره سریال کتاب‌ها تغییر می‌کند و دخترک دریا به عنوان کتاب نخست انتشارات کانون منظور می‌گردد. ...

نود سالگی و ادامه دعوایی قدیمی، خبرگزاری خبرآنلاین، ۲۱ دی ۱۴۰۳

چند کتاب کودک دیگر

فرجام داستان‌های دیگری برای کودکان به نام‌های «مهمان‌های ناخوانده»، «گل بلور و خورشید» و «عمو نوروز» را نوشت.

داستان «گل بلور و خورشید» برنده جایزه نمایشگاه کتاب بولونیا ایتالیا، در سال ۱۹۶۷ و جایزه یونسکو در ژاپن شد. داستان «عمو نوروز» را فرجام با کمک م. آزاد هنگامی که در کانون کار می‌کرد، باز نوشت. آخرین کاری که پیش از انقلاب از فریده فرجام در گستره ادبیات کودکان منتشر شد، «زنجیر عمو زنجیرباف» (۱۳۵۲) بود در انتشارات ابن‌سینا در تبریز منتشر کرد. پس از آن فریده فرجام تا سال‌ها کار در عرصه کودکان را کنار گذاشت. کتاب‌های فرجام در انتشارات کانون در دهه نود پس از سال‌ها تجدید چاپ شد. کتاب مهمان‌های ناخوانده طی همین سال‌ها بیش از سی بار تجدید چاپ شده است.

پرنده‌ها و آسمان جدیدترین کتاب فریده فرجام برای کودکان است که سال ۱۳۹۸ برای نخستین بار در کانون پرورش به چاپ رسیده است.

سفری طولانی

فریده فرجام چند دهه در هلند و بعد در امریکا زیست. او در سال ۱۳۹۱

سفری به ایران داشت و تا اواخر دهه نود بارها برای زمان‌هایی طولانی به ایران آمد و برنامه‌ها و آثار فرهنگی مختلفی ارایه کرد. اواز اواخر دهه ی نود به دلیل همه‌گیری کرونا و بعد تحریم‌ها و شرایط جنگی و اجتماعی و کھولت سن موفق به بازگشت به وطن نشده است.

ماجرای مهمان ناخوانده

«مهمان‌های ناخوانده» در سال ۱۳۴۵ از سوی کانون پرورش فکری کودکان به عنوان اولین کتاب این ناشر منتشر شد و در همان سال جایزه سلطنتی را از آن خود کرد، این کتاب به عنوان میراث فرهنگی ناملموس به ثبت ملی رسیده است. این کتاب پیش از تاسیس کانون برای انتشارات فرانکلین نوشته شده بود و منوچهر انور سر ویراستار انتشارات فرانکلین آن را ویرایش کرده بود و جودی فرمانفرمائی‌ان هم تصاویرش را کشیده بود اما با تاسیس کانون به آنجا واگذار و در کانون منتشر شد. عده‌ای، کتاب «دختر دریا» ترجمه فرح پهلوی را به عنوان اولین کتاب کانون معرفی می‌کنند. گرچه فرجام در تمام این سال‌ها منکر این ادعا بوده است. کاشفی خوانساری، یکی از پژوهشگران تاریخ ادبیات کودک ایران در مقاله‌ای به مناسبت نود سالگی فریده فرجام به بررسی این اختلاف قدیمی پرداخت.

تالار گفت‌وگو

سال گذشته در جلسه مشترک هیات مدیره‌های شورای کتاب کودک و انجمن نویسندگان کودک و نوجوان بر ضرورت و جای خالی نشریه‌ای با موضوع ادبیات کودک و نوجوان و نقد و بررسی آن تاکید شد. برای همین از کارشناسان این حوزه خواستیم به این پرسش پاسخ دهند:

امروز چگونه نشریه‌ای مورد نیاز اهالی ادبیات کودک و نوجوان ایران است؟

ابرنویسی، روی زمین اما

رابطه برقرار می‌کند نه با «خرد». روی ابرها سیر می‌کند و روی زمین است. البته. نسل اینترنت ابری هم، سر جای خود. با این نسل - که حالا با تکنولوژی وب هوشمند دارد بزرگ می شود و قد می کشد - چگونه باید ارتباط برقرار کرد؟

نسل زد را فراموش کنیم؛ حالا رسیده‌ایم به نسل آلفا. دشواری افزون‌تر شده است. اما ابرنویسی سر جای خود است. باید قلم روزنامه‌نگار کودک و نوجوان، رنگ داشته باشد و نقاشی کند ذهن‌ها را. مفهوم برود در دل مصداق‌ها و تصویرها، همین.

سوم) اما یک گام جلوتر. دقت کنیم که این تکنولوژی از آن تکنولوژی‌ها نیست! انسان را بلعیده و دارد باز هم می بلعد. چه یوال نوح هراوی می گفت، چه نمی گفت ما با «انسان خداگونه» در جهان رباتیک پیش رو مواجهیم. لذا بپذیریم روشن نگه داشتن چراغ خرد در برابر این موج که نه؛ سونامی وحشتناک، کاری دشوار ولی حتما شدنی است؛ شک نکنید. در این هنگامه پر تلاطم نیز، تنها راه، ابرنویسی دقیق، متکی بر ادبیات به شدت غنی و تصویری و پر از تشبیه پارسی است که می تواند نشریات کودک و نوجوان را برای نسل ابری و آلفایی، زنده و جذاب نگه دارد؛ همین کافی است. شما روزنامه‌نگاران ادبیات کودک و نوجوان هم، ابری بمانید.

مجید رضاییان / استاد دانشگاه و پژوهشگر ژورنالیسم

یکم) براساس همه نظریه‌های اساتید از ویلبرشرام تا مدرسه روزنامه نگاری رویترز تا در ایران، ادبیات یک «پایه» دارد؛ چند «نوع». همین است که کار را برای روزنامه نگاران در سراسر جهان، دشوارتر می‌کند. ادبیات پارسی، ادبیات پایه است؛ با همه ویژگی‌هایش. از قواعد گرفته تا روان و سرانجام رسانویسی و کاربرد هنر تشبیه. اما در جایی که این ادبیات پایه، قرار است بشود ادبیات روزنامه نگاری، متناسب با هر فرم، می‌شود ادبیات همان فرم؛ در خبر و گزارش خبری ادبیات خبری و در گزارش و مقاله، ادبیات متناسب و تصویری یا مفهومی. ادبیات کودک و نوجوان، افزون است. شما حالا باید نشریه‌ای داشته باشید که همه آن نوع ادبیات روزنامه نگاری با «زبان» این نسل ابری، آمیخته شود؛ کار دشوارتر شد؛ درست است!؟ دوم) حالا ابرنویسی چرا؟ کودک و نوجوان، با «احساس»

دانش و روزآمدی

تهمینه حدادی / نویسنده و روزنامه‌نگار

آنچه در ذهن می‌توان تصویر کرد، چیزی شبیه به فصلنامه نقد کتاب کودک و نوجوان و یا کتاب ماه کودک و نوجوان است که خانه کتاب منتشر می‌کرد؛ نشریه‌ای که به بررسی جامع آثار مختلف بپردازد، شامل مصاحبه، گفتگو، گزارش و تحلیل‌ها باشد و قاعدتاً رویکردی درست، منطقی و حرفه‌ای داشته باشد. با این حال، چند نکته وجود دارد که روند کنونی نیازمند اصلاح آن است:

۱. ضرورت حضور روزنامه‌نگاری پژوهشگر و به‌روز

اگر بخواهیم واقعاً درباره ادبیات کودک صحبت کنیم، بسیار مهم است که در این نشریه، روزنامه‌نگاری حضور داشته باشد که پژوهشگر باشد و به‌طور مستمر اطلاعات و آمار به‌روز کتاب‌ها را داشته باشد. تاکنون گاهی انتشار آثار به تأخیر می‌افتاده یا منتظر خبرهای تازه در مورد کتاب‌ها بوده‌اند، و همین باعث شده است که بسیاری از کتاب‌ها دیده نشوند و مغفول بمانند.

۲. نگاه غیرحزبی و فراگیر به آثار

نشریات پیشین معمولاً متأثر از نگاه‌های جناحی، سیاسی یا سلیقه‌ای بوده‌اند؛ به‌عنوان مثال، یک گروه خاص تنها آثار مربوط به جناح خود را معرفی و نقد کرده است. اگر بخواهیم به صورت حرفه‌ای یک نشریه بسازیم، باید تمام آثار دیده شوند: آثار پرفروش و ژانرهای مختلف، کتاب‌های مذهبی، کتاب ناشران خصوصی و دولتی.

۳. اهمیت گزارش‌های میدانی و شناخت مخاطب

گزارش‌های میدانی بسیار اهمیت دارند. شناخت مخاطب امروز کودک و نوجوان از جمله محل خرید کتاب، نیازهای فرهنگی و اجتماعی او، و ارتباط مستقیم با نویسندگان، شاعران و مترجمان، می‌تواند فاصله بین تولید اثر و نیاز جامعه را کاهش دهد. نشریه باید اطلاعات و دیدگاه‌های واقعی بازار و مخاطب را در اختیار تولیدکنندگان محتوا قرار دهد تا کتاب‌ها بتوانند موثر و کاربردی باشند.

۴. تحلیل به‌روز و جامعه‌شناختی ادبیات کودک و نوجوان

برای حرفه‌ای شدن و حتی رسیدن به سطح جهانی، لازم است آثار به‌روز تحلیل و بررسی شوند. این تحلیل باید مبتنی بر داده‌ها و پژوهش‌های مستند باشد و شامل جامعه‌شناسی ادبیات کودک و نوجوان شود؛ در کتابفروشی‌ها، جلسات نقد کتاب، و نشست‌هایی که با نوجوانان و جوانان برگزار می‌شود. چنین نگاهی، علاوه بر نقد و معرفی، می‌تواند تصویری واقعی و علمی از وضعیت ادبیات کودک و نوجوان در ایران ارائه دهد.

۵. آموزش بر اساس معیارهای بین‌المللی

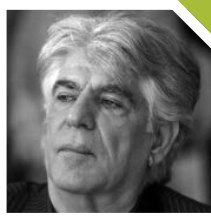
نشریه می‌تواند علاوه بر نقد و تحلیل، نقش آموزشی نیز داشته باشد. مثلاً چنین مطالبی را شامل شود: معرفی روندهای تولید و انتشار کتاب مطابق با استانداردهای جهانی آموزش تحلیل بازار و نیازهای مخاطب کودک و نوجوان ارائه روش‌های نوین در نقد ادبی و پژوهش‌های علمی در حوزه ادبیات کودک و نوجوان

اپ چندمنظوره

دکتر مهدی منتظر قائم / استاد دانشگاه و پژوهشگر رسانه و ارتباطات

به باور این جانب اولاً باید بین چند مسأله تمایز قائل شد: نیازهای ادبی کودک و نوجوان ایرانی، نیاز ادبیات ایرانی برای رسیدن به کودک و نوجوان ایرانی، ماهیت نشریه مطلوب و مقدور در حوزه ادبیات کودک و نوجوان و هرکدام از این‌ها هم، با یک مرور سریع حافظه، حداقل چند شاخه/بعد/موضوع فرعی دارد: تنوع فضا بسیار وسیع و ممکنات بسیار زیاد است؛ فلذا تصمیم‌سازی برای انجام «یک» کار خاص نیازمند یک مطالعه جدی برای نیازسنجی، اولویت‌بندی، بازاریابی، طراحی و اجراست. خود شما متخصص این بحث هستید و می‌دانید که کار جدی چقدر زمان و هزینه نیاز دارد.

اما، عجالتاً، به نظر من، اصلاً زمان نشریه کاغذی سپری شده و قطعاً در چنبره کاغذ و چاپ و توزیع، سرنوشتی بهتر از قبلی‌ها نخواهد داشت. در عوض، پیشنهاد من راه‌اندازی یک سایت با اپلیکیشن است که محتوای چندمنظوره حوزه کودک و نوجوان را عرضه کند. منظورم هم از عرضه بیشتر باز نشر محتواهای سایت‌های دیگر و اندکی تولید مستقل است. الان فضای مجازی مملو از محتواست اما والدین و کودکان از راهنمایی لازم برای مصرف محتواهای خوب و مفید برخوردار نیستند. ایجاد یک مرجعیت قابل اعتماد برای والدین و کودکان با فرآیند انتخاب و طبقه‌بندی و باز نشر مطالب مفید، آرشیوسازی محتواها، رتبه و درجه‌بندی بر اساس شاخص‌ها و نیازها می‌تواند بهترین خدمت به مردم و فرهنگ و ادبیات باشد، تا اقدام به راه‌اندازی «یک» نشریه دیگر - که به‌طور حتم سرنوشتی بهتر نخواهد داشت. شاید سایت شاد یا آموزش و پرورش و سازمان‌های دیگر هم از چنین اقدامی حمایت کنند.

برگزیدگان

در این مراسم از میان ۱۸ نامزد نهایی، ۳ اثر برگزیده و ۳ اثر شایان تقدیر این رویداد ادبی معرفی شدند. کتاب «همزاد آفتاب» از مجموعه هفت جاویدان به قلم مرجان فولادوند، «صدای تاریکی» اثر نیلوفر مالک و «آخرین مسابقه» به قلم عطیه سادات صالحیان برگزیده نشان طلایی؛ کتاب «دختر دال» به قلم احمد اکبریپور و «هفت خان اسفندیار» اثر راضیه قلی پورو «ابوعلی گاوآدم کن داستانی از کتاب چهارمقاله» به قلم حمید عبداللهیان شایسته تقدیر دوسالانه جشنواره انجمن ترویج زبان و ادب فارسی ایران اعلام شدند.

- ◀ آثار رسیده در بخش داستان‌های اقتباسی، اغلب متمرکز بر شاهنامه فردوسی، ادبیات عامه و مثنوی بودند.
- ◀ اکثر داستان‌های اقتباسی با در نظر گرفتن مخاطبان ۶ تا ۱۲ ساله نوشته شده‌اند.
- ◀ پراکرت‌ترین ناشران در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ در حوزه ادبیات اقتباسی نشرهای شهر قلم، مهرک و پرتقال بودند.
- ◀ در بخش کتاب‌های ادبی معنوی، به نشر، مهرک، جمال و جمکران پراکرت‌ترین ناشران بودند.
- ◀ در این جشنواره مهرک به عنوان ناشر برتر معرفی شد.
- ◀ در آیین پایانی رویداد بیش از ۱۳۷ نفر از بزرگان زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه‌های سراسر کشور حضور داشتند.

سومین دوره نشان انجمن ترویج زبان و ادب فارسی ایران

سومین دوره نشان طلایی کتاب داستان‌های اقتباسی و کتاب‌های ادبی معنوی، در اردیبهشت ماه ۱۴۰۴ با معرفی برگزیدگان و شایستگان تقدیر برگزار شد.

کارگروه پژوهشی ادبیات کودک و نوجوان انجمن ترویج زبان و ادب فارسی ایران که بیش از دوازده سال از فعالیت‌های تخصصی آن می‌گذرد، طی برگزاری جلسات مکرر و سیاست‌گذاری‌های علمی زیر نظر دکتر سید علی اصغر میرباقری فرد، رئیس انجمن ترویج زبان و ادب فارسی و دکتر علی انوشیروانی رئیس کارگروه‌های یازده‌گانه انجمن ترویج زبان و ادب فارسی، جشنواره‌ای را به صورت دوسالانه با هدف فراهم آوردن زمینه ارتقای کیفی آثار و معرفی حوزه‌های شایان توجه در ادبیات کودک و نوجوان، در دو حوزه آثار خلاق «اقتباس از ادب فارسی و تألیف کتاب‌های ادبی معنوی برای کودک و نوجوان» برگزار می‌کند.

دکتر مریم جلالی دبیر جشنواره

دبیری بخش ادبیات کودک و نوجوان انجمن ترویج زبان و ادب فارسی بر عهده دکتر مریم جلالی، نویسنده، عضو انجمن نویسندگان کودک و نوجوان و عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی است. تمهیدات برگزاری انتخاب آثار برگزیده سومین دوره در این دو حوزه نیز به همت وی انجام شد.

ملاک‌های داوری

در کارگروه پژوهشی ادبیات کودک و نوجوان برای رسیدن به نتایج منصفانه علمی و مستند، هشت داور به صورت داوطلبانه همکاری مستمر داشته‌اند. ملاک اصلی داوران توجه به نیاز مخاطبان و تناسب متن با نیاز آنان، خلاقیت و کیفیت داستان پردازی بوده؛ علاوه بر این، معیارهای بررسی کتاب‌های اقتباسی، توجه به متون ادب فارسی، ذکر منبع، کیفیت پردازش ادبی، خلاقیت و تصرف در چهارچوب متن با التفات به حفظ هویت متن و تأمین انتظار مخاطبان کودک و نوجوان از متن ادبی همچنین انتخاب و مناسب‌سازی متن بر اساس نیازهای امروزی مخاطبان معیارهای مهم بررسی کتاب‌های ادبی معنوی از نظر داوران این دوره بود.

پنجره‌ای به آینده

ندا عابد / کارشناس ارشد ادبیات کودک و مدیر مسئول مجله آزما

اگر قرار باشد روزی پس از این سال‌هایی که از انتشار آخرین نشریات جدی نقد ادبیات کودک و نوجوان گذشته دوباره نشریه‌ای در این زمینه منتشر شود شاید امروز باید به تجربه‌های گذشته تنها به چشم ذخایری نگریست که در راه‌اندازی نشریه به عنوان پی و فونداسیون ردیف اول و زیرین مجله‌ی جدید به کار روند و باید با توجه به مقتضیات جدید جهان و به خصوص فضای مجازی که بخش عمده‌ای از شناخت کودکان و نوجوانان از جهان، به واسطه‌ی این پنجره است به تولید نشریه جدید اقدام نمود. در ادامه چند نکته را که در این مورد به نظرم می‌رسد ذکر می‌کنم.

۱- این نشریه باید حتما دارای پیوست مجازی باشد و به خصوص در یکی از بخش‌های کارشناسی آن تحت عنوان «سخنی با والدین» توصیه‌هایی به والدین ارایه گردد. چرا که والدینی که فرزندان‌شان را به خواندن کتاب ترغیب می‌کنند، یا در سننن پایین‌تر برای آنان کتاب می‌خرند، در نود درصد موارد خود نیازمند راهنمایی و توضیح درباره‌ی رفتار با کودک و نوجوان هستند. در مورد موضوعاتی که در این پیوست می‌تواند مطرح شود در جلسات کارشناسی ابتدای کار مجله می‌توان تصمیم گرفت.

۲- بهتر است مجله دست کم در شکل فیزیکی و نوشتاری‌اش به دو بخش جداگانه کودک و نوجوان تقسیم شود و مباحث هر بخش در داخل هر قسمت تقسیم‌بندی گردد، چون اصولا تولید محتوا و ارزیابی این محتوا در هر گروه سنی امروز پیش از هر زمان دیگری متفاوت و نیازمند تخصص و بررسی جداگانه است.

۳- حضور روانشناس کودک در بخش کودک و روانشناس آشنا به امور نوجوانان در بخش نوجوان و یک جامعه‌شناس در ترکیب نفرات اصلی که با مجله همکاری می‌کنند، بسیار ضروری است. سنجش و پایش دقیق شرایط اجتماعی و روانی مخاطبان از اصول اولیه‌ی کار نقد و تولید محتوا است.

۴- حتما در بخشی تحت عنوان تازه‌ها یا ایده باید با پیشنهاد مباحثی که ادبیات امروز کودک و نوجوان جهان به آن می‌پردازند و در ایران جای آن خالی است به نویسندگان ایرانی ایده داد. مثلا مباحثی مثل مشارکت نوجوانان در امور زیست‌محیطی، تولید داستان‌هایی که سوژه آن‌ها کودکان معلول هستند، مشکلات جنسی کودکان یا نوجوانان که می‌تواند در قالب داستان مطرح شود. درواقع در این بخش باید تلاش شود فضای ادبیات کودک و نوجوان از قالب کهنه و تکراری این سال‌ها هم به لحاظ موضوع و هم مضمون خارج شود.

۵- جوانگرایی در کنار حضور منتقدان و نویسندگان پیشکسوت در جمع همکاران نشریه.

در مجموع این نشریه باید بتواند با حضورش و مباحثی که در آن مطرح می‌شود هوای تولیدات ادبی کودک و نوجوان را در حد ذره‌ای هم شده از حالت ایستای امروز خارج کند و باعث شود کتاب کودک و نوجوان در کنار فضای مجازی در زندگی بچه‌ها صاحب جای کوچکی بشود.

۶- یک بخش از این نشریه حتما باید به فعالیت‌های تشکلی‌های حوزه‌ی کودک و نوجوان با هر گرایش و شرایطی اختصاص داشته باشد چرا که وقتی چند ماه متوالی از یک نهاد خبری درج نشود خود به خود باعث جنب و جوش در برخی نهادهای کودک و نوجوان شده و اصولا تشکلی‌های مختلف از فضای کاری یکدیگر مطلع می‌شوند، همچنین نقد گهگاهی عملکرد این نهادها می‌تواند سازنده باشد.

قصه‌ها مان، راوی ستم‌های رفته بر شما خواهد بود

پیام انجمن نویسندگان کودک و نوجوان ایران به
کودکان رنج‌دیده‌ی غزه

می‌چرخد و می‌چرخد و می‌چرخد...
نه! در سرزمین تو هرگز چرخ فلکی برای بازی نبوده است!
می‌چرخد، این چرخ فلک دنیا و در هر چرخش، گامی
پیش می‌رود. در همه چیز؛ جز انسانیت!
در زمانه‌ای که بشر بر دوردست آسمان‌ها و اعماق
زمین دست یافته، در زمانه‌ای که علم و تکنولوژی
فاصله‌ی میان جوامع را از میان برداشته، در زمانه‌ای
که تفاوت‌ها به رسمیت شناخته شده، و حق کودکان
برای دسترسی به یک زندگی سالم و انسانی اثبات شده
است، تماشاگر به خاک و خون کشیده شدن هزاران
کودک بی‌پناه در غزه‌ایم، بی آنکه کسی بپرسد به
کدامین گناه!

دنیاگوشش را گرفته و چشمانش را بسته، تاهولناک‌ترین
جنایت تاریخ کودکان را انکار کند؛ اما کبک دنیا هرچه
سرش در برف باشد، چیزی از واقعیت کم نمی‌شود.
کدام سازمان ملل؟ کدام حقوق بشر؟ کدام یونسف؟
کدام حقوق کودک...؟ صدها نام که جز تزویر سکوت،
چیزی برای گفتن ندارند.

با نهادها و دولتمردانی که ناله‌ی درد کودکان غزه را با نگاه
کردن به آسمان و سوت زدن، از سر واکرده‌اند، چیزی
برای گفتن نیست. کلام ما در تعامل با گوش‌هایی که
خود را به نشنیدن می‌زنند، درمانده است.

پس با تو حرف می‌زنیم، کودک زجر دیده؛ با تو که دنیا
جز خشونت و ستمش را نشانت نداد. با تو که هرگز
معنی کودکی، آرامش، بازی و لذت را نفهمیدی. با تو
که درد، جنگ، خون و دشمن، اولین کلمه‌هایی بود
که یاد گرفتی. با تو که گرسنگی، ترس و مرگ همزادت
بودند و هرگز نفهمیدی دنیا می‌تواند زیبا هم باشد. با
تو حرف می‌زنیم، چرا که گوش مردان سیاست، آنچنان
با قدرت‌طلبی، بی‌رحمی، پستی و بی‌شرافتی پر است،
که دادخواهی از آنان به شوخی‌ای زشت و کریه شبیه
شده است.

ما نویسندگان کودکان و دل‌هایمان پر خون از درد
شماست. قسم به خون‌های پاکتان که قلم‌ها مان از
این ظلم خواهد نوشت و قصه‌ها مان، راوی ستم‌های
رفته بر شما خواهد بود. ما نویسندگان کودکان و اجازه
نخواهیم داد تاریخ شما را از یاد ببرد.

۸ خرداد ۱۴۰۴

مروری بر رویدادها

زهره مسکنی

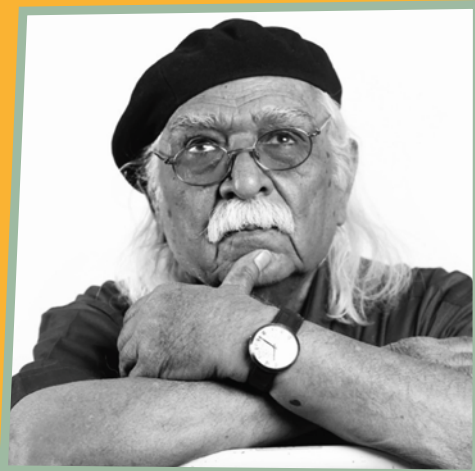
نشست «قرار هفت» با موضوع بررسی کتاب «ادبیات دینی کودک و نوجوان؛ نظریه‌ها و رویکردها» نوشتهٔ مریم جلالی پانزدهم اردیبهشت در کارستان بهارستان برگزار شد. در این رویداد محمدرضا سنگری نویسنده، پژوهشگر و محسن هجری نویسنده و منتقد ادبی سخن گفتند.

سی و ششمین نمایشگاه کتاب بین‌المللی تهران، از ۱۷ تا ۲۷ اردیبهشت، با شعار «بخوانیم برای ایران» در مصالای امام خمینی برگزار شد. در سالن‌های کودک و نوجوان این رویداد ۳۱ هزار و ۷۹۲ عنوان کتاب در ۱۹۰ غرفه با مشارکت ۲۳۰ ناشر مستقل و ۲۸ نماینده ناشر به معرض نمایش گذاشته شد.

در نمایشگاه کتاب از فهرست بهترین کتاب‌های کودکان با موضوع ایران رونمایی شد و نشرهای شهر قلم، نردبان و کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، از میان نویسندگان به محمدناصر مودودی، علی گلشن و جمال‌الدین اکرمی و از میان تصویرگران فرهاد جمشیدی، زهرا محمدنژاد و نسیم بهاری نشان خلیج فارس به همراه لوح سپاس و جایزه نقدی دریافت کردند.

غلامعلی مکتبی، یکی از بزرگترین تصویرگران کتاب‌های کودک و کتب درسی هجدهم اردیبهشت ماه در ۹۱ سالگی در اهواز درگذشت.

سومین دوره نشان طلایی کتاب داستان‌های اقتباسی و کتاب‌های ادبی معنوی انجمن ترویج زبان و ادب فارسی ایران، بیست و دوم اردیبهشت ماه برگزار شد و ۳ اثر برگزیده و ۳ اثر شایان تقدیر معرفی شدند.

نخستین فلوشیپ نشر ایران ۲۲ تا ۲۵ اردیبهشت در سی‌وششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب با تمرکز در حوزه کودک و نوجوان برگزار شد. این رویداد فرصتی برای رایزنی بیش از ۳۰ ناشر و آژانس ادبی از ۲۲ کشور جهان با ناشران ایران بود که به ۱۶۲ پیش‌قرارداد منجر شد.

نخستین نمایشگاه موسیقی کودک و نوجوان با حضور ۴۰ مجموعه فعال در حوزه‌های آموزش، پژوهش، عرضه ساز و انتشار آثار تخصصی از ۲۳ تا ۲۶ اردیبهشت در مرکز آفرینش‌های فرهنگی، هنری کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان برپا شد.

آلبوم کتاب موسیقی «پیتر و گرگ» نهم خرداد در خانه هنرمندان ایران رونمایی شد. این آلبوم به نویسندگی و آهنگسازی سرگئی پروکفیف، ترجمه نگین ذاکرزاده و ریحانه فخری، رهبری ارکستر شهرداد روحانی، همراهی ارکستر سمفونیک تهران و روایت ژرژ پطروسی تولید شده است. در این حکایت هر شخصیت با صدای یک ساز معرفی می‌شود.

خانه ادبیات کودک و نوجوان جزیره کیش هجدهم خرداد آغاز به کار کرد. مصطفی رحماندوست، در این مراسم گفت: کیش می‌تواند با بهره‌گیری از میراث بومی خود، در سطح بین‌المللی نقش آفرین باشد.

رییس‌جمهور دستور تشکیل کارگروه تدوین سیاست‌های رسانه و محصولات تربیتی کودک و نوجوان را ابلاغ کرد. بر اساس این مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی با هدف اولویت‌گذاری مسائل اساسی و راهبردی تعلیم و تربیت و تدوین سیاست‌ها و ضوابط تربیتی حوزه نشر و محصولات هنری، فرهنگی و رسانه‌ای کودک و نو جوان، و هم‌افزایی میان دستگاه‌ها و نهادهای تربیتی و نخبگان و فعالان فرهنگی، کارگروه تخصصی «تدوین سیاست‌ها و ضوابط حوزه رسانه و محصولات تربیتی کودک و نوجوان» به ریاست مرتضی میرباقری و عضویت نمایندگان وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی؛ آموزش و پرورش؛ بهداشت و درمان، ارتباطات و فناوری اطلاعات، سازمان تبلیغات اسلامی، صداوسیما، شورای عالی آموزش و پرورش، مرکز ملی فضای مجازی، ستادهای فرهنگی و اجتماعی و خانواده و زنان شورای عالی انقلاب فرهنگی و چهار نفر از صاحب‌نظران حوزه تعلیم و تربیت کودک و نوجوان (حداقل ۲ نفر از میان بانوان) تشکیل می‌شود.

ادبیات داستانی کودک و نوجوان جهان در سال ۲۰۲۵

تنوع، عمق و نوآوری

ادبیات داستانی کودک و نوجوان در دوره ۲۰۲۴-۲۰۲۵، گامی فراتر از سرگرمی صرف برداشته و به بستری برای طرح دغدغه‌های عمیق انسانی و اجتماعی تبدیل شده است. تنوع بی‌سابقه در روایت‌ها، شخصیت‌ها و موضوعات، از ویژگی‌های برجسته این دوره است. نویسندگان با جسارتی ستودنی، مرزهای جغرافیایی، فرهنگی و حتی ژانری را درنور دیده‌اند تا داستان‌هایی خلق کنند که هم با روحیه کنجکا و پرسشگر کودکان و نوجوانان همخوانی داشته باشد و هم به درک عمیق‌تر آنها از جهان پیرامونشان یاری رساند. هویت فردی و جمعی، بحران‌های زیست‌محیطی که سیاره ما را تهدید می‌کند و تأثیرات روزافزون فناوری بر زندگی انسان، از جمله محورهای اصلی داستان‌های این دوره هستند. این رویکرد، ادبیات کودک و نوجوان را از یک ژانر صرفاً تفریحی به ابزاری قدرتمند برای تفکر، تأمل و کنشگری تبدیل کرده است.

پروین قائمی

رئالیسم اجتماعی و مواجهه با واقعیت‌های پیچیده

داستان‌های رئالیستی که به مسائل واقعی و چالش‌های زندگی کودکان و نوجوانان می‌پردازند، جایگاه ویژه‌ای یافته‌اند. این آثار به موضوعاتی مانند بیماری‌های مزمن (جسمی و روانی)، اضطراب، مسائل مربوط به سلامت روان، خانواده‌های چندفرهنگی، روابط پیچیده خانوادگی، طلاق، و مهاجرت می‌پردازند. هدف این داستان‌ها، نه تنها همدردی و همدلی با مخاطب، بلکه ارائه راهکارها و ایجاد حس امید و توانمندی در مواجهه با مشکلات است.

این رمان‌ها اغلب شخصیت‌هایی را معرفی می‌کنند که با چالش‌های درونی و بیرونی واقعی دست و پنجه نرم می‌کنند. مثلاً، داستانی درباره نوجوانی که با یک بیماری خودایمنی مزمن زندگی می‌کند، چگونگی مواجهه او با محدودیت‌ها، فشارهای تحصیلی و روابط اجتماعی را به تصویر می‌کشد. همچنین، روایت‌هایی که پیچیدگی‌های روابط در خانواده‌های چندفرهنگی را به تصویر می‌کشند، به درک متقابل و پذیرش تنوع کمک می‌کنند.

STEM و ادغام فناوری در روایت‌های انسانی

با توجه به پیشرفت سریع فناوری، ادبیات کودک و نوجوان نیز به این حوزه ورود کرده است. داستان‌هایی که مفاهیم علوم، فناوری، مهندسی و ریاضیات (STEM) را در قالبی داستانی و جذاب ارائه می‌دهند، محبوبیت زیادی پیدا کرده‌اند. علاوه بر این، تأثیر فناوری‌های نوظهور مانند هوش مصنوعی بر روابط انسانی، اخلاق و آینده بشر، موضوعی است که نویسندگان با خلاقیت به آن پرداخته‌اند.

The AI Incident نمونه‌ای از این دست است که به شکلی خلاقانه، چالش‌ها و پیامدهای ورود هوش مصنوعی به دنیای نوجوانان را بررسی می‌کند. این کتاب ممکن است داستانی درباره‌ی یک ربات هوش مصنوعی باشد که با یک نوجوان دوست می‌شود، اما در نهایت، روابط انسانی، وفاداری و مفهوم «انسانیت» را به چالش می‌کشد. این آثار به مخاطبان جوان کمک می‌کنند تا با زبان علم و فناوری آشنا شوند و تفکر انتقادی نسبت به آینده‌ی دیجیتال پیدا کنند.

گرافیک ناول و کمیک‌های هنری: زبانی بصری برای داستان‌گویی

گرافیک ناول‌ها و کمیک‌های هنری، به دلیل جذابیت بصری و توانایی ترکیب تصویر و متن، به طور فزاینده‌ای در میان کودکان و نوجوانان محبوب شده‌اند. این قالب‌ها امکان بیان پیچیدگی‌های داستانی و احساسی را به شیوه‌ای نو و دسترس‌پذیر فراهم می‌کنند.

Free Piano (Not Haunted) نمونه‌ای از گرافیک ناول‌های خلاقانه است که داستانی با عناصر طنز، ماجراجویی یا حتی موضوعات عمیق‌تر را با سبکی بصری منحصر به فرد روایت می‌کند. این آثار اغلب به موضوعاتی چون دوستی، مواجهه با ترس‌ها و کشف خود می‌پردازند و برای طیف وسیعی از سنین جذاب هستند.

محیط‌زیست: صدای زمین و آینده‌ای پایدار

آگاهی روزافزون نسبت به بحران‌های زیست‌محیطی، منجر به افزایش تولید آثار داستانی با موضوعات محیط‌زیستی شده است. این روایت‌ها، کودکان و نوجوانان را با مفاهیمی چون حفاظت از طبیعت، تغییرات اقلیمی، انقراض گونه‌ها و ضرورت پایداری آشنا می‌کنند.

گزارش‌های معتبر مانند The Guardian Monthly مستمراً به برجسته کردن آثاری می‌پردازند که نه تنها واقعیت‌های زیست‌محیطی را به تصویر می‌کشند، بلکه امید به تغییر و اقدام را نیز در دل مخاطب زنده می‌کنند. این داستان‌ها گاه شامل ماجراهای شخصیت‌هایی هستند که برای نجات یک اکوسیستم در حال نابودی تلاش می‌کنند، یا روایت‌هایی که نگاهی به زندگی انسان در آینده‌ای دارند که با چالش‌های زیست‌محیطی دست و پنجه نرم می‌کند.

بچه‌ها چه می‌خوانند؟ – ژانرهای محبوب و نوظهور

تحلیل محتوای آثار منتشر شده و همچنین گزارش‌های مربوط به عادات مطالعه کودکان و نوجوانان، نشان‌دهنده گرایش به سمت ژانرهایی است که علاوه بر جذابیت داستانی، پیام‌های عمیق‌تری را منتقل می‌کنند.

فانتزی بین فرهنگی و جهانی‌شدن روایت‌ها

دیگر فانتزی صرفاً به دنیای غرب محدود نمی‌شود. نویسندگان با الهام از اساطیر، فولکلور و فرهنگ‌های غیرغربی، جهان‌های فانتزی نو و جذابی را خلق می‌کنند. این رویکرد به کودکان و نوجوانان کمک می‌کند تا با تنوع فرهنگی جهان آشنا شوند و دیدگاه‌های جدیدی نسبت به جهان پیدا کنند.

کتاب Children of Anguish and Anarchy که توسط انتشارات Blackie Books منتشر شده است، نمونه‌ای بارز از این گرایش است. این اثر با ادغام عناصر فرهنگ غنی آفریقایی در چارچوب فانتزی مدرن، داستانی قدرتمند و منحصر به فرد را روایت می‌کند و نشان می‌دهد که چگونه می‌توان ریشه‌های فرهنگی عمیق را با خلاقیت ادبی در هم آمیخت. این کتاب نه تنها برای مخاطبان آفریقایی، بلکه برای خوانندگان سراسر جهان جذابیت دارد و مرزهای فرهنگی را در هم نوردیده است.

*The New York Times – Young Adult Spotlight (۲۰۲۵ – ۲۰۲۴)

*Publishers Weekly – Children’s & YA Books (Sep & Jul ۲۰۲۵)

*The Guardian – Children’s and Teens Roundup (۲۰۲۵)

*Horn Book Magazine – Trends in YA Fiction (۲۰۲۴)

*IBBY – Annual Report on Global Children’s Literature (۲۰۲۴)

*Book Trust – Children’s Reading Habits Survey (۲۰۲۵)

استودیو با> استودیو طراحی گرافیک

 baamedia group @baamedia group@gmail.com 0935 323 3893

انجمن نویسندگان کودک و نوجوان برگزار می‌کند:

دوره‌ی کوتاه مدت در قالب درس گفتار

آشنایی با مبانی هوش مصنوعی و نوشتن برای کودکان (۲ جلسه)

مدرس‌ان:

حدیث لزرغلامی، ساجده عرب سرخی

یک‌شنبه و سه‌شنبه ۲۰ و ۲۲ مهر

ساعت ۱۶ تا ۱۸

مهلت ثبت نام: تا ۱۸ مهر

برای ثبت نام روزهای شنبه، یک‌شنبه و سه‌شنبه با
۰۲۱۸۸۳۱۷۷۵۵ تماس بگیرید یا به ۰۹۹۲۰۵۰۷۸۵
در تلگرام، واتساپ یا بله پیام دهید.

انجمن نویسندگان کودک و نوجوان برگزار می‌کند:

دوره‌های کوتاه مدت در قالب درس گفتار (آنلاین)

آشنایی با گونه‌های داستان کوتاه

- مینی مالستی ۲ جلسه
- اقلیمی ۲ جلسه
- رئالیزم جادویی ۲ جلسه
- ترسناک ۲ جلسه
- عاشقانه ۲ جلسه

مدرس: محمدجواد جزینی

پنج‌شنبه‌ها ساعت ۱۸:۳۰ تا ۲۰:۳۰

مهلت ثبت نام: تا ۲۸ شهریور

ثبت نام این کارگاه به صورت تک دوره، چند دوره و یا دوره‌ی کامل
امکان‌پذیر است. (دوره‌ی کامل با تحقیف ویژه)

برای ثبت نام روزهای شنبه، یک‌شنبه و سه‌شنبه با
۰۲۱۸۸۳۱۷۷۵۵ تماس بگیرید یا به ۰۹۹۲۰۵۰۷۸۵ در تلگرام، واتساپ یا بله پیام دهید.

انجمن نویسندگان کودک و نوجوان برگزار می‌کند:

کارگاه آشنایی با سیر ادبیات در غرب
(با نگاهی به ادبیات کودک)
(از دوران طلایی یونان و روم تا زمان معاصر)

مدرس: دکتر مرجان فولادوند

شنبه‌ها ساعت ۱۸ تا ۱۹:۳۰

۱۰ جلسه آنلاین

مهلت ثبت نام: ۲۸ شهریور

برای ثبت نام روزهای شنبه، یک‌شنبه و سه‌شنبه با
۰۲۱۸۸۳۱۷۷۵۵ تماس بگیرید یا به ۰۹۹۲۰۵۰۷۸۵
در تلگرام، واتساپ یا بله پیام دهید.

انجمن نویسندگان کودک و نوجوان برگزار می‌کند:

اتاق تجربه و خلق داستان (مقدماتی)

مدرس: فریدون عموزاده خلیلی

سه‌شنبه‌ها ساعت ۱۸ تا ۱۹:۳۰

۱۰ جلسه آنلاین

مهلت ثبت نام: ۲۸ شهریور

برای ثبت نام روزهای شنبه، یک‌شنبه و سه‌شنبه با
۰۲۱۸۸۳۱۷۷۵۵ تماس بگیرید یا به ۰۹۹۲۰۵۰۷۸۵
در تلگرام، واتساپ یا بله پیام دهید.

انجمن نویسندگان کودک و نوجوان برگزار می‌کند:

دوره‌ی کوتاه مدت در قالب درس گفتار

آشنایی با مبانی مربیگری و تسهیلگری کودک (۲ جلسه)

مدرس: فرزانه رحمانی

یک‌شنبه و سه‌شنبه ۱۳ و ۱۵ مهر

ساعت ۱۷ تا ۱۹

مهلت ثبت نام: تا ۵ مهر

برای ثبت نام روزهای شنبه، یک‌شنبه و سه‌شنبه با
۰۲۱۸۸۳۱۷۷۵۵ تماس بگیرید یا به ۰۹۹۲۰۵۰۷۸۵
در تلگرام، واتساپ یا بله پیام دهید.

انجمن نویسندگان کودک و نوجوان برگزار می‌کند:

بازپروری ادبیات کهن فارسی در ادبیات
کودک و نوجوان (با تکیه بر شاهنامه فردوسی)

مدرس: دکتر مریم جلالی

دوشنبه‌ها ساعت ۱۸ تا ۱۹:۳۰

۱۰ جلسه آنلاین

مهلت ثبت نام: ۲۸ شهریور

برای ثبت نام روزهای شنبه، یک‌شنبه و سه‌شنبه با
۰۲۱۸۸۳۱۷۷۵۵ تماس بگیرید یا به ۰۹۹۲۰۵۰۷۸۵
در تلگرام، واتساپ یا بله پیام دهید.

انجمن نویسندگان کودک و نوجوان برگزار می‌کند:

نگارش داستان طنز (مقدماتی)

مدرس: احمد اکبرپور

یک‌شنبه‌ها ساعت ۱۷ تا ۱۸:۳۰

۱۰ جلسه آنلاین

مهلت ثبت نام: ۲۸ شهریور

برای ثبت نام روزهای شنبه، یک‌شنبه و سه‌شنبه با
۰۲۱۸۸۳۱۷۷۵۵ تماس بگیرید یا به ۰۹۹۲۰۵۰۷۸۵
در تلگرام، واتساپ یا بله پیام دهید.

انجمن نویسندگان کودک و نوجوان برگزار می‌کند:

اتاق تجربه و خلق رمان گرافیکی (پیشرفته)

مدرس: فریدون عموزاده خلیلی

چهارشنبه‌ها ساعت ۱۸:۳۰ تا ۲۰

۱۰ جلسه آنلاین

مهلت ثبت نام: ۲۸ شهریور

برای ثبت نام روزهای شنبه، یک‌شنبه و سه‌شنبه با
۰۲۱۸۸۳۱۷۷۵۵ تماس بگیرید یا به ۰۹۹۲۰۵۰۷۸۵
در تلگرام، واتساپ یا بله پیام دهید.

NEVISAK

No. 2, spring 2025
Published October 2025

You are holding the second issue of NEVISAK, the magazine of the Iranian Association of Writers for Children and Youth, a publication that opens a window onto the activities, goals, and spirit of this community of writers.

The Iranian Association of Writers for Children and Youth

Founded in 1999 by nine pioneering authors, the Association has, over the past 27 years, grown into a vibrant community of nearly 700 members. It brings together fiction writers, poets, translators, scholars, critics, and researchers — all devoted to enriching the world of children's and young adult literature and culture.

Our Goals:

To safeguard the independent identity, and the material and moral rights, of writers in the field of children's and young adult literature.

To build bridges between Iranian writers and publishers, cultural institutions, civic associations, and artistic centers, both in Iran and abroad, while fostering dialogue with international writers and experts.

To express the Association's collective voice by issuing statements on cultural and literary developments affecting children's and young adult literature.

To design and carry out projects that advance literature for children and youth, in collaboration with partner organizations.

To enrich the quality and reach of children's literature through cultural gatherings, workshops, and community activities.

In This Issue:

Alongside the Association's internal reports and updates on children's literature, this issue features extensive coverage of the specialized sessions on children's and young adult literature held during the 36th Tehran International Book Fair (TIBF) (May 2025)

It also includes the Association's message to the suffering children of Gaza, and its statement condemning Israel's aggression against Iran, reaffirming the urgent need to protect children and youth in times of war.

How We Work:

The Association is grounded in the shared vision and commitment of writers for children and youth. It operates under a constitution shaped and approved by its members, a living document that ensures the Association remains true to its values of independence, collaboration, and cultural service.

Contact us
anjoman451@gmail.com

انجمن نویسندگان کودک و نوجوان برگزار می‌کند:
دوره‌های کوتاه مدت در قالب درس گفتار (آنلاین)

آشنایی با انواع نقد و نگارش درباره‌ی کتاب کودک
نقد تخصصی کتاب
۱ جلسه

مدرس: سیدعلی کاشفی خوانساری

چهارشنبه ۱۲ آذر
ساعت ۱۶:۳۰ تا ۱۸:۳۰

مهلت ثبت نام: تا ۶ آذر

برای ثبت نام روزهای شنبه، یک‌شنبه و سه‌شنبه با ۰۲۱۸۸۳۱۷۷۵۵ تماس بگیرید یا به ۰۹۹۲۰۵۰۰۷۸۵ در تلگرام، واتساپ یا بله پیام دهید.

انجمن نویسندگان کودک و نوجوان برگزار می‌کند:
کارگاه لذت نوشتن (خلق دست‌نوشته‌های خود)

مدرس: منیژه پدرامی

پنجشنبه‌ها ۱۱ تا ۱۲:۳۰ (۱۰ جلسه-آنلاین)
گروه سنی: ۱۳ تا ۱۸ سال

مهلت ثبت نام: ۳۰ مهر

جهت ثبت نام روزهای شنبه، یک‌شنبه و سه‌شنبه با ۰۲۱۸۸۳۱۷۷۵۵ تماس بگیرید یا به ۰۹۹۲۰۵۰۰۷۸۵ در تلگرام، واتساپ یا بله پیام دهید.

انجمن نویسندگان کودک و نوجوان برگزار می‌کند:
دوره‌های کوتاه مدت در قالب درس گفتار (آنلاین)

آشنایی با انواع نقد و نگارش درباره‌ی کتاب کودک
نقد کاربردی کتاب
۲ جلسه

مدرس: سیدعلی کاشفی خوانساری

چهارشنبه ۲۸ آبان
چهارشنبه ۵ آذر
ساعت ۱۶:۳۰ تا ۱۸:۳۰

مهلت ثبت نام: تا ۲۱ آبان

برای ثبت نام روزهای شنبه، یک‌شنبه و سه‌شنبه با ۰۲۱۸۸۳۱۷۷۵۵ تماس بگیرید یا به ۰۹۹۲۰۵۰۰۷۸۵ در تلگرام، واتساپ یا بله پیام دهید.

انجمن نویسندگان کودک و نوجوان برگزار می‌کند:
دوره‌های کوتاه مدت در قالب درس گفتار (آنلاین)

آشنایی با انواع نقد و نگارش درباره‌ی کتاب کودک
تولید محتوای مجازی درباره‌ی کتاب
۲ جلسه

مدرس: سیدعلی کاشفی خوانساری

چهارشنبه ۱۴ آبان
چهارشنبه ۲۱ آبان
ساعت ۱۶:۳۰ تا ۱۸:۳۰

مهلت ثبت نام: تا ۷ آبان

برای ثبت نام روزهای شنبه، یک‌شنبه و سه‌شنبه با ۰۲۱۸۸۳۱۷۷۵۵ تماس بگیرید یا به ۰۹۹۲۰۵۰۰۷۸۵ در تلگرام، واتساپ یا بله پیام دهید.